

ХРИСТИАНСКИ ВѢТЪ

МѢСЕЧНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ.

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ
София, ул. „Врабча“ № 2.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ
За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ прѣплата.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
1. Алфредъ де Мюсе. Изъ „Декемврийската нощъ (стихотворение)	1	8. D. C. Caltrop. Майката	17
2. Лѣтното училище въ Варна	3	9. Искренъ Правострѣлковъ. Вѣренъ Стояновъ и Вѣренъ Непостояновъ (диалогъ)	19
3. Проф. Bosworth. Възможно ли е да имаме познанство и съобщение съ Бога?	5	10. Charles Le Slight. „Дайте на Бога това, което е най-добро“	21
4. E. Fitch Burr. Състезатели	9	11. Недѣлното училище	22
5. Н. Хр. Боневъ. Християнски мотиви	10	12. Свободна Трбуна. Християнство и теософия	26
6. Д-ръ Ст. Томовъ. Впечатления отъ Америк. Дѣвич. Колегия въ Цариградъ. — Св. София	12	13. Изъ далечнитѣ страни	29
7. А. Дойчева. „Дѣтската градина“ и критикитѣ	13	14. Вжтрѣшенъ отдѣлъ	30
		15. Обява	32

Изъ „Декемврийската нощъ“*)

Алфредъ де Мюсе.

Поетътъ.

Когато ученикъ бѣхъ още, знаа,
Веднажъ привечеръ си почивахъ уморенъ
Въвъ нашъта тиха и спокойна стая.
Дойде и седна тѣй прѣдъ масата до менъ
Дѣтенце бѣдно с'дрехички отъ черенъ платъ,
Коего ми приличаше, катъ сжщи братъ.

В'лице му тѣжна красота личеше;
И почна то при ламбата ми да чете
Тазъ книга, що прѣдъ менъ лежеше.
Чело с'ржка си стисна бѣдното дѣте
И тѣй остана тамо чакъ до сутринята,
Безмълвно и с'усмивка сладка на уста.

Кога петнадесета бѣхъ година,
Съсъ бавни стѣпки азъ веднажъ саминъ вървѣхъ,
И прѣзъ гори пѣтъ трѣбваше да мина.
Дойде 'и седна подъ едно дърво, видѣхъ,
Младежъ, облѣченъ с'дрехи пакъ отъ черенъ платъ,
И той ми тѣй приличаше. катъ сжщи братъ.

Запитахъ пѣтътъ ми вѣдѣ отива;
В'една рѣка му бѣ букетъ отъ шипковъ цвѣтъ,
А в'другата китаричка красива.
С'усмивка ми прати приятелски привѣтъ
И, като се извърна леко настрана,
Посочи ми съсъ прѣстъ висока планина.

Кога в'любовъ се впуснахъ катъ в'пиянство,
Вѣвъ стаята си бѣхъ самичѣкъ натаженъ,
Оплаквахъ свойто първо окаянство.
Дойде и седна кротко в'жгъла до менъ
Единъ тихъ странникъ, с'дрехи пакъ отъ черенъ платъ,
И той ми тѣй приличаше, катъ сжщи братъ.

С'дълбока скърбъ и горестъ той тѣжеше;
Едната си рѣка бѣ дигналъ къмъ небе,

*) Прочутитѣ „Ноши“ на Alfred de Musset, (парижанинъ, 1810—1857) го гуриха въ реда на най-великитѣ поети въ лиричната елегия. Споредъ него литературното творчество се състои единствено въ разкриване глѣбинитѣ сърдечни и проникване въ сърдцето на читателя. А като самъ Musset мина прѣзъ горестни страдания, въ „Ношитѣ“ се чуятъ безутѣшни стонове и въздишки.

А в'другата си здраво мечъ държеше.
Отъ моето тегло и той измъченъ бѣ,
Но салъ веднѣжъ въздѣхна, тежко нажаленъ,
И пакъ изчезна като празенъ сѣнь и блѣнъ.

Година послѣ, вечеръ помня бѣше,
Бѣхъ падналъ на колѣня прѣдъ едно легло,
Дѣ блѣдъ баща ми мъртавъ вечъ лежеше,
Дойде и седна тамъ до мъртвото чело
Единъ сиракъ облѣченъ цѣлъ въвъ черенъ платъ,
И той ми тѣй приличаше, катъ сѣщи братъ.

Сълзи бѣ той зарѣнилъ натъжено;
И както ангелътъ с'вѣнца на скръбта,
Чело му бѣше с'търне украсено.
Катарата бѣ турналь малко настрана,
Пурпурния ѣ цвѣтъ лъщѣше отдалечъ,
А всрѣдъ гърди му бѣ забить студений мечъ.

Да, спомнямъ си, че този образъ чуденъ
Навредъ изпъкваше прѣдъ менъ на всѣки мигъ
И слѣдѣше ме прѣзъ живота труденъ.
Не зная, що е тоя страненъ тайнственъ ликъ,
Но демонъ или ангелъ, кой надъ мене бди,
Тозъ мраченъ мой приятель вредъ ме прослѣди.

Навредъ, кждѣто в'пяхъ си безславенъ
Се хващахъ за челото всрѣдъ бѣди и мракъ
И плачехъ катъ жена, отъ вси забравенъ;
Навредъ, кждѣто, както агне в'храсталакъ,
Що търне и бодли скубать отъ вси страни,
Душа ми запусѣше в'свойтъ дълбини;

Навредъ, кждѣто искахъ да почина,
Навредъ, кждѣто искахъ волно да умра,
Навредъ, кждѣто трѣбваше да мина,
При мене сѣдаше, кждѣто и да спра,
Единъ нещастникъ, все облѣченъ в'черенъ платъ,
И той ми тѣй приличаше, катъ сѣщи братъ.

Но кой си ти, когото винаги намѣрвамъ
Навредъ в'пжтеката ми трудна и злощастна?
Отъ твоята унилость азъ не ще повѣрвамъ,
Че можешъ да си ти сѣдбата ми нещастна.
Усмивката ти сладка с'еротость покорява,
Сълзитъ ти сж пълни с'милость, що плѣнява.
Душата ми чрѣзъ тебъ и Бога вечъ обача.

Скърбта ти катъ сестра на мѣжитъ ми става,
На обичъ тя захвана вече да прилича.

Но кой си ти?—Вѣститель, що надъ менъ витаешъ?
О, не! ти нищо тайно ми не извѣстивашъ.
Теглата ми (това е странно!) всички знаешъ,
Но азъ катъ страдамъ, ти ме само наблюдавашъ.
Ей, двацетъ вечъ години с'менъ си непрѣстанно.
И още азъ не зная името ти странно.
Но, ако Богъ те праща, що се не откриешъ?
Усмивашъ се, но мойта радостъ не сподѣляшъ,
Оплаквашъ ме, но безъ сълзи ми да отриешъ.

Но кой си ти, о! призракъ мой непостижима,
Съпжтникъ вѣченъ, който нийдѣ не почина?
Защо навредъ намирамъ те при менъ, кажи ми,
Застаналъ в'сѣнката ми, дѣто и да мина?
Но кой си ти, о тайнственный самотенъ зритель,
На скръбитъ ми вѣренъ гостъ и посѣтителъ?
Какво прѣслѣдвашъ, та навредъ ме придружавашъ?
Ей кой си, кой си ти, о братко мой и бдителъ,
Ти, който в'дни на горестъ само се явявашъ?

Видѣнието.

— Приятелю, единъ е нашия баща.
Не съмъ ни ангелъ, твой пазителъ в'нощний мракъ,
Ни лошата сѣдба на хората в'свѣта.
И тѣзи, що обичамъ, азъ не зная какъ
И откъдѣ минава пѣтятъ имъ любимъ
На този кжсъ земя, кждѣто ний стоимъ.

Не съмъ азъ богъ, ни демонъ, който тебъ слѣди,
И ти ме с'мойто право име назова,
Когато братко ме нарече по-прѣди;
Кждѣто идешъ ти, и азъ ще тамъ вървя,
Навредъ! и слѣдъ послѣдния ти земенъ день
Ще седна пакъ при тебъ надъ твоя гробъ студенъ.

Небето ми прѣдаде твоего сърдце;
Кога заплачешъ горко в'скръби и бѣди,
Спокойно обърни къмъ мене ти лице.
Окото ми навредъ по твоя пѣтъ ще бди,
Но нѣма азъ рѣка ти да допра в'свѣта;
Приятелю мой, азъ съмъ твоята самота!

София.

Прѣв. Н. Алексиевъ.

Възможнитѣ послѣдствия отъ Лѣтното Училище на евангелскитѣ работници въ Варна.

Тъмо на 31-и юли вечерята въ помѣщеніето на Варненската Еванг. Църква се приключи сесията на Лѣтното Училище, наредено прѣдимно за евангелскитѣ работници отъ Сѣверна и Южна България. Като се сѣди отъ голѣмитѣ старания, положени отъ страна на бюрото по изработването на хубавата програма и промислянето на подобрени сказици и говорители, като земаме прѣдъ видъ голѣмия интересъ проявенъ около Лѣтното Училище между евангелскитѣ църкви и общества, а така сѣщо и неочаквания напливъ на проповѣдници, библейски работници и други приятели, и повече отъ всичко, като имаме прѣдъ видъ прѣобладаващия християнски духъ, който се прояви въ утрѣннитѣ молитвени събрания и въ всичкитѣ други служби, сказки и разисквания, намъ се ще да върватъ, че впечатленията отъ Лѣтното Училище не ще бѣдатъ мимолѣтни, че тѣ сѣ прѣдначени да извършатъ цѣлъ прѣвратъ въ схващанията и духовния мирогледъ на евангелскитѣ работници, а споредъ това и въ самата имъ работа като благовѣстителите на евангелието. Не е наша работа да прѣдсказваме, какво има да се случи въ близкото бѣдеще, но сѣщеврѣменно ние сме въ правото си да очакваме богата, обилна жетва слѣдъ посѣването на животворящитѣ сѣмена и изливването на благодатния духовенъ дъждъ, така както хубавото ни отечество поради честитѣ дъждове прѣзъ туй лѣто се радва на едно рѣдко плодородие. Сказкитѣ на г-да Джентълъ Какетъ, Холуей, Томсънъ, Цвѣтановъ, Цаковъ и другитѣ бѣха толкозъ пълни и тѣй ободрителни, щото не можеше човѣкъ да ги слуша, и да остане равнодушенъ къмъ великото призвание и тежката отговорност на проповѣдничеството. Ето защо слѣдъ такова разширение на духовния ни кръгзоръ и освѣжаване на боевитѣ ни сили, отъ насъ се очаква една усилена дѣйностъ, едно настѣпателно движение на прѣдъ противъ грѣха въ всичкитѣ му прояви. На една страна ние сѣ горестъ въ душата си гледаме, какъ народътъ ни нравствено гине, какъ той губи своитѣ жизнени сили и изостава своитѣ вѣковни добродѣтели; гледаме го, какъ постепенно се вдава на фалша, изнѣжеността и разврата, какъ изнемогва подъ убийственото влияние на алкохолизма и отрицателнитѣ учения на хилядитѣ безотечественици, ала на

другата страна на насъ свещенослужителитѣ е прѣдоставено да отидемъ при падналия народъ, да му откриемъ живия Богъ, неговата светостъ и любовъ и приготвения отъ Него дивенъ планъ чрѣзъ Сина му Исуса Христа за спасението на погнѣващитѣ. Слѣдва, че като ни е дадено „служението на примиряването“ — най-великата длъжностъ, що е била възложена на смъртни същества, съ Христа, нашия вождъ и примѣръ, ние и църквитѣ ни трѣба да станемъ неустрашими поборници за спасението на много безсмъртни души. Съ една рѣчь, въ Христа Богъ е отворилъ източникъ на изцѣленіе — изворъ на жива вода, а „езикътъ на хората съхне отъ жажда“, защото не знаятъ на кѣдѣ да се обърнатъ и отъ кого да очакватъ спасението си. Можемъ ли да стоимъ и гледаме хладнокрѣвно, какъ хиляди умиратъ около насъ безъ Бога и безъ надежда? Въ исторіята на нашето възраждане има нѣколко свѣтли страници, но едва ли има по-славна епопея отъ подвижитѣ на шипченскитѣ герои, които отразиха побѣдоносно многохилядитѣ турски пълчища на 9, 10 и 11 августъ и извоюваха свободата на България. По висинитѣ на св. Никола, въ една ограда, скромни паметници съ надписи мълчаливо говорятъ: „Пѣтнице, иди кажи на народа, че ние, българскитѣ опълченци, дадохме живота си и сложихме тукъ коститѣ си за свободата на отечеството“. И дѣйствително не може човѣкъ да стѣпи на тая света земя, напоена съ кръвта на хиляди руски и български герои, безъ да почувствува у себе си трепетъ, благоговѣние и умиление, като че ли самитѣ духове на починалитѣ борци витаятъ по планинскитѣ усои на Българскитѣ Термопили и говорятъ на днешното поколѣние: „Съ кръвта си ние изкупихме независимостта на България, а на васъ днесъ прѣдстои да водите ожесточена борба и спасите страната отъ робството на безнравствеността“. Прѣдъ тѣзи вдъхновителни примѣри изъ исторіята на нашето недавнашно минало, прѣдъ Великата Изкупителна Жертва, принесена на Голгота за духовната свобода на цѣлото човѣчество, и най-сетнѣ прѣдъ зиналата пропастъ на безнравствеността, която застрашава да погълне едва що възкрѣсналия въ новъ животъ Български народъ, ние не можемъ и не бива да стоимъ съ кръстосани ръцѣ, или

пъкъ да се задоволимъ съ полумѣрки и съ вършено слаби и недостатъчни усилия. Всичкитѣ служби и молитвени събрания, сказки и разисквания въ Лѣтното Училище се цѣлѣха къмъ една посока — реализирането на Живия Христосъ въ нашия животъ и изявление Му на морално погиващия народъ. Дано главната цѣль на Лѣтното Училище бжде напълно постигната!

Сгжстѣяване редоветѣ на работницитѣ, или другояче казано, единение на работнитѣ евангелизаторски сили въ България ще бжде друго послѣдствие отъ Лѣтното Училище. Бѣше врѣме, когато малкото еванг. работници въ Сѣверна и Южна България и Македония се чуваха, ала никакъ не се познаваха, затова между тѣхъ не можеше да съществува нито единомислие нито какви да сѣ общи интереси. Раздѣлителната стѣна между единитѣ и другитѣ бѣше по-висока и по-неодолима даже отъ Стара-Планина, която раздѣля Сѣверна България отъ Южна. Благодарение, има петнадесетъ години откакъ тази китайска стѣна почна да се събаря и днесъ, чрѣзъ постигнатото въ Лѣтното Училище, тя е почти съборена. Въ всичкитѣ събрания и служби, въ разнитѣ другарски срѣщи за размѣна на мисли и възгледи, относно вървежа и прѣуспѣването на евангелското дѣло, у всица ни изтъкна тази важнейша истина, че ние и църквитѣ ни, било на едната или на другата страна отъ Балкана, прѣслѣдваме една и съща велика цѣль, стоимъ подъ знамето и служуваме на сжщия Богъ и Спасителъ и сме частъ нераздѣлна отъ единъ и сжщъ народъ. Слѣдователно не оставаше друго, освѣнъ — както мислитѣ ни, тѣй и сърдцата ни да се слѣятъ въ едно и редоветѣ ни да се сгжстѣятъ за задружна работа. Този избликъ на братство и единомислие, още прѣзъ сесията на Лѣтното Училище, не закѣснѣ да земе една пореалва, кристализирана форма. Зеха се слѣднитѣ три, колкото важни, толкозъ и наврѣмenni мѣроприятия: 1) Състави се Общо Проповѣднишко Братство во главѣ съ едно тричленно настоятелство състояще се отъ трима солидни, енергични братия измежду проповѣдницитѣ. Уставътъ на Братството ще бжде прѣработенъ и разширенъ и функционирането му ще почне още сега. 2) За да се заякчатъ връзкитѣ на единство и взаимна любовъ, и за да се удовлетвори що годѣ една отъ належащитѣ духовни нужди на проповѣдническото тѣло, при Братството се образува Обща Подвижна Проповѣднишка Библиотека, вѣроятно, съ седалище София. За по-скорошното реализиране на тази благо-

родна цѣль, братията проповѣдници отъ Южна България единомдушно отстъпиха основаната между тѣхъ подвижна библиотека. Братственото Бюро се натовари да изработи правилникъ за употребата на книгитѣ. Ще се положатъ усилия, щото числото на полезнитѣ книги значително да нарасте и циркулирането имъ между нуждаещитѣ се проповѣдници да слѣдва редовно. 3) За да се достигне до една по възможности по-висока степенъ на освѣжаване евангелскитѣ свещенослужители, натовари се Бюрото на Лѣтното Училище да заведе прѣговори съ надлежнитѣ отговорни лица въ Англия, щото чрѣзъ отпускане пжтнитѣ разноски да се даде възможность по на единъ, или двама проповѣдници и отъ двѣтѣ мисии да посѣщаватъ лѣтнитѣ богословски курсове и конференции въ оная страна. Като се знае, че евангелски работници отъ далечнитѣ източни страни сж имали достъпъ до тѣзи лѣтни конференции въ Велика Британия, хранимъ надежди, че сжщитѣ привелегии ще се дадатъ и на нашитѣ проповѣдници.

Сближението и единомдушието между евангелскитѣ работници еднажъ постигнато, не ще закѣснѣ да заякчи връзкитѣ и между евангелскитѣ църкви и общества отъ двѣтѣ страни на Балкана. Държаното напоследъкъ лѣтно училище грамадно съдѣйствува, за да се популяризира тази идея. Покрай проповѣдницитѣ и нѣколкото библиейски жени присжтствуваха внушително число приятели, които съ голѣмъ интересъ слѣдѣха всичко, що се вършеше въ Лѣтното Училище. Каква интересна картина прѣдставляваше социалната срѣща и личното запознаване, що се извърши още на първия денъ въ гостилницата на нашия братъ, г-нъ Марко Каратанасовъ! Искрениятъ приемъ, отворенитѣ сърдца и домове на варненскитѣ евангелисти — плодъ на християнската имъ любовъ и единомислие, не закѣснѣ да се усѣти и дълбоко оцѣни отъ гоститѣ. Това е много утѣшително. Какво ни носи бждещето, не знаемъ, но за нашата полезность и сжществуване, за отстояване религиознитѣ ни права и привилегии отъ първостепенна важность е да образуваме едно компактно, сгруппирано и добрѣ организирано тѣло отъ бълг. евангелски църкви и общества. Благодарение, първитѣ стъпки къмъ единение сж вече взети. Прѣди двѣ години ние държахме нашия учрѣдителенъ конгресъ, въ който, освѣнъ проповѣдницитѣ, зеха участие и мнозина миряни делегати. Прѣди една година нашитѣ младеж. христ. организации се събраха въ София и на федеративни начала си образуваха единъ

общъ съюзъ, органъ на който е списанието „Млад. Вѣститель“. Сега въ Варна ние прѣскачихме крачка напредъ. Въземе се единодушно рѣшение Лѣтното Училище за въ бъдеще да съставлява частъ отъ дѣйността на Бълг. Еванг. Дружество и бюрото му да се счита като комисия на това дружество. Съ тази разумна мѣрка много нѣщо ще се постигне: Еванг. Дружество ще слѣдва да дава всѣка морална и материална поддрѣпка на Лѣтното Училище и по този начинъ то — (Евангелското Дружество) — съ течение на врѣмето ще стане съединително звѣно и каналъ за обща евангелизаторска дѣйностъ изъ цѣлото наше отечество. Нека се надѣваме, че занаятъ на нашитѣ братия въ Сѣверна България ще взематъ присърдце дѣлото на това наше най-старо туземно дружество.

Друго; нашитѣ четири издания „Зорница“, „Христ. Свѣтъ“, „Младежки Вѣститель“ и „Въздържател“ не си съперничатъ, напротивъ тѣ се допълнятъ. Ние хвалимъ Бога за добрия приемъ и старанията, положени отъ всички за разпространението на тѣзи толковъ полезни книжовни издания. Кой би дръзналъ да откаже днесъ мощното влияние на печатното слово въ обмѣната на мислитѣ и въ заякчаване връзките на единство и братство

между разпокъсанитѣ класи и вѣроучения въ обществото?

Ще свършимъ нашитѣ бѣлѣжки по обединението на евангелиститѣ като покажемъ сърдечната си радостъ задѣто прѣдседателятъ на Проповѣднишкото Братство г. М. Н. Поповъ, до скоро пастиръ на първата Евангелска Църква въ София, ще посвети една година като пътуващъ евангелски проповѣдникъ. Като опитенъ и усърденъ благовѣститель, ние сме увѣрени, че въ своитѣ обиколки изъ провинцията г-нъ Поповъ ще занесе истинско и трайно благословение на църквитѣ, и заедно съ това, той ще стори много за сплотяването на евангелскитѣ служители и на църквитѣ имъ. Хранимъ надежда, че г-нъ Поповъ ще може да посети и църквитѣ въ Сѣверна България.

Най-накрай нека не изпускаме изъ прѣдвидъ върховната си нужда отъ Духа Светаго. Отецъ нашъ Го е общалъ и Прославениятъ ни Спасителъ Го е изпратилъ; нека съ вѣра и послушание Го приемемъ, и тогава всичкитѣ ни организации и рѣшения не ще отидатъ на вѣтъря; тѣ ще бждатъ оживотворени. Нека се молимъ усърдно, нека работимъ неморно и нека чакаме Господа и врѣмена утѣшителни съ Неговото присѣствие!

Професоръ Bosworth.

Възможно ли е да имаме познание и съобщение съ Бога

(Сказка, държана на конгреса на студентскитѣ християнски дружества миналата пролѣтъ въ Цариградъ).

Този прѣдметъ иде да спори съ опита. Духътъ на врѣмето се старае да докаже дѣйствителността на личната опитност. Самитѣ научни теории е потребно да се докажатъ чрѣзъ собствения опитъ на експериментатори въ лаборатория. Въ историята на богословската мисль тия отъ доказателствата за съществуването на Бога, които не се основаватъ на опита, излизатъ изъ употреба. Малко важи днесъ дали Божието съществуване може да се докаже или не посредствомъ метафизични умозаклучения; насладата отъ чистото отвлѣчени разсуждения, като че ли, се губи лека-полека. Въмѣсто туй, въ душата на човѣчеството се проява бавно страсть къмъ личния опитъ и дѣйствителността. Съществува ли само нѣкаква вѣроятностъ, или даже удовлетворителна възможностъ за опознаване Бога посредствомъ личния опитъ, хората сѣ наклонни да се прѣдадатъ на тоя дълъгъ и настойчивъ експериментъ въ лабораторията на живота.

І Християнската религия твърди съществуването на единъ личенъ Богъ — Тя не се опитва да докаже туй твърдението чрѣзъ метафизични умозаклучения. Доводитѣ, които прѣдставя, свождатъ теорията за съществуването на личенъ Богъ

къмъ една разумна и двигателна хипотеза на живота. Тя налага на човѣшката съвѣсть абсолютна обязанностъ да възприема тая хипотеза на живота и да дири утвърдяването ѝ въ опита. Причинитѣ, които ни каратъ да вѣрваме, че е вѣроятно съществуването на единъ личенъ Богъ, сочатъ повече и повече къмъ слѣдното умозаклучение: очевидно е, че има единство въ вселената. Дългата прогресивна еволюция на живота въ вселената, отъ най-нисшитѣ видове дори до човѣка, сочи вредъ къмъ единство. Следователно, задъ безбройната видоизмѣна въ явленията се крие единствена нѣкаква сила или енергия. Туй се приема изобщо за физическия свѣтъ. Но изсрѣдъ всичката безгранична разнообразностъ на явленията най-видимия и чуденъ феноменъ е човѣшката личностъ. Тази единствена сила, която се крие задъ всѣко явление и която му придава единство, би трѣбало, повече отъ всичко друго да обясни съществуването на човѣшката личностъ. Когато разгатаме естеството на тая единствена сила, необходимо е да земемъ направление отъ показа на най-висшето явление, въ което тя се проявява, именно, въ човѣшката личностъ. Това не значи,

че най-послѣдната енергия ще трѣба да бѣде точния прототипъ на индивидитѣ. Явно е, че човѣшката личностъ се мѣни въ сегашния моментъ, и ще стане нѣщо друго въ слѣдвация, а не се знае, въ какъвъ видъ ще се яви тя въ бъдеще. Не ни е извѣстно, какви възможности на развитие се криятъ въ нея. Но сжщественото отличие на туй най-висше явление трѣба да ни прѣдяви споменатата двигателна хипотеза касателно естеството на най-крайната енергия. Сжщественото отличие на човѣшката личностъ е способността му да работи отъ добра воля съ цѣль да достигне добръ заслуженъ край. Въ най-образцовата класа хора, прѣдимно въ Исуса Христа и типове, които му приличатъ, поменатото качество, което характеризира всички, е не само способностъ въ сила, но дѣйствителностъ. Въ такъвъ случай, каквото друго и да се съдържа въ най-крайната енергия, тази послѣдната трѣба да е поне оная сила, която дѣйствува отъ добра воля прѣдвидъ нѣкакъвъ достопочтенъ край. Ще трѣба да се приеме вполсѣдствие, че Богъ, ако не е друго, е поне личенъ Богъ, при все че сме принудени да признаемъ невъзможността да се узнае всичко, що се включва въ личността.

II. Единъ личенъ Богъ е Богъ, Когото можемъ да познаемъ. Ако, дѣйствително, Богъ е въ едно отношение (ако и да не съвсѣмъ ясно опрѣдѣлено) личенъ Богъ, изведнажъ става явно, че е възможно да Го познаемъ поне отчасти. Научнитѣ изслѣдвания даватъ все повече и повече надежда, че е възможно да се узнае, каква енергия се крие задъ всѣко явление, а научни изслѣдватели сж могли да тикнатъ по-надалечъ явлението и да се опознаятъ все по-добрь съ енергията, която се крие задъ него. Ако въ най-крайната енергия се съдържа отчасти личенъ елементъ, тогава ние имаме още по-голъма причина да върваме въ възможността да узнаемъ свойствата ѣ, защото великиятъ урокъ въ историята на човѣчеството е прѣдзначението на всѣки индивидъ да живѣе въ познанство съ своя ближенъ. Напрѣдкътъ на цивилизацията се състои главно въ напрѣдничавитѣ сръдства за взаимно опознанство. Повече отъ туй, самиятъ гений на личността се състои въ съзнателно прѣдаване своята собственост на други индивиди. Личността не се развива сама по себе си; и едва ли би могло да се каже, че тя въ дѣйствителностъ е туй, за което се счита, зета независимо отъ отношенията ѣ къмъ другитѣ. Надали бихме припознали за истинско човѣшко създание едно дѣте, което е държано въ неизвѣстностъ за сжществуването на други индивиди. Най-сжщественитѣ качества, които охарактеризаватъ личността ще останатъ въ такъвъ случай неизмѣнени. Слѣдователно, ако енергията, която ние наричаме Богъ е, наистина, въ едно отношение самолична, тогава става явно, че тя трѣба безъ друго да влѣзе въ съприкосновение съ други личности; това ще каже, че е възможно да ни стане тя позната.

На основание дълги свои опити, прѣдимно опитността на Исуса Христа, християнската религия провъзглася, че Богъ е близу, че познава всички хора и, че е готовъ да бѣде опознатъ отъ тѣхъ. Тази божествена енергия еднажъ схваната отъ християнина, като прѣдимно самолична, прѣдвя се настойчива нужда да бѣде тя опозната отъ

цѣлото човѣчество, като крупна личностъ. „Поблизу е Той до насъ отъ самия ни дѣхъ и по-неразрывно е свързанъ съ насъ отъ рѣцѣтъ и позѣтъ ни“. Тази енергия, която дѣйствува съ цѣль, да достигне нѣкакъвъ достопочтенъ край обгрѣща зародиша на нашата личностъ съ безгранично доброжелателство.

„Чудно състраданье съпровожда.

Всѣка наша скърбъ, съмнѣнье, болка“.

Неразрѣшима тайна въ живота е, какъ тази любеща енергия, която ние наричаме Богъ, може да бѣде толкозъ близу до насъ, а ние да си остаемъ, каквито сме. Не остава друго освѣнъ да кажемъ, че Той е само толкозъ близу до насъ, колкото да поддържа сжществуването ни, но че е едновременно доволно нараздалечъ отъ насъ, за да ни даде възможностъ да сжществуваме, като самостоятелни личности.

III. Какъ е възможно човѣкъ да познава Бога и да се съобщава съ Него?

Този е практичниятъ въпросъ въ живота. Въ отговоръ, необходимо е да се търси развѣската му въ опита. По кой начинъ се опознава нѣкой съ другигъ? Какво ще рече да познаваме извѣстно лице? Има различни степени на лично познанство. Възможно е да познаваме нѣкого отдалечъ и по име. Ако се случи да се срѣщна и разговоря съ него, ще се опознаемъ по-добрь. Даде ли ми той нѣкой обяснения за себе си и прѣдприятията си, завързва се още по-близо познанство помежду ни. А кога ме заведе въ къщата си и ме прѣдстави на сѣмейството си, познанството ми съ него добива още по-интименъ характеръ. Най-послѣ, дохожда моментъ, когато той ми открива сърдцето си и ми довѣрява сжщинската амбиция на живота си, нѣщото, за което би прѣдпочелъ да жертвува всичко друго, отколкото да се се откаже отъ да го постигне. И, ако тази основна амбиция е отъ благороденъ характеръ, и азъ я усвоя за моя въ собствения ми животъ, тогазъ само, ще почне дѣйствителното ми опознанство съ него. А като двигателната амбиция въ живота ни е една и сжща, и ние дѣйствуваме взаимно за осжществлението ѣ, връзкитѣ на съобщение единъ съ другъ ставатъ все по-трайни. Ако ли амбицията въ живота му, която би ми довѣрилъ е недостойна, или, може би, азъ да не съмъ съгласенъ да я сподѣля и да е добра, тогава съобщителната дверь между неговия и моя животъ е затворена. Възможно е да се виждаме всѣки день, но ще пактешествуваме все по различни пактеки и никога не ще се опознаемъ единъ другъ.

Обърнемъ ли се къмъ Бога и Неговитѣ познания, слѣдната проблема изпѣква: какъ е възможно да узнаемъ каква е сжщинската Божия амбиция? Първо, като изучаваме, какъ се проявява Неговата енергия на дѣло и виждаме, какво изпълнение тя постига. Ако Богъ е прѣди всичко енергия, която дѣйствува съ цѣль да достигне нѣкакъвъ достопочтенъ край, тогазъ, ний-лесниятъ начинъ, по който можемъ да узнаемъ, каква е основната амбиция на Неговото сжществуване е да видимъ, по възможности, съ какво се занимава Той, и какво Неговата безгранична енергия има да извърши. Ако е възможно да се прослѣди тайната еволюция на живота въ вселената и да се видятъ съ що-годѣ нѣкаква ясностъ резултатитѣ на развитието ѣ, ние ще бѣдемъ въ състояние да

узнаемъ, каква е основната Божия амбиция. Ние ще можемъ узна поне толкозъ, колкото сме въ състояние да разбираме сега, и веднажъ установени на подобно познание, ще сме въ единствения път да достигнемъ по-обширни познания. Отъ проучване трайната еволюция въ живота се вижда, че Богъ се стреми да запази първенство за една раса отъ хора мъдри, мъжествени, съ добра и непобѣдна воля. (1) Забѣлжително е, споредъ изявитъ на еволюцията, че Богъ най-много се стреми да издигне надъ всичко човѣка. Отъ най-малките начала въ развитието на жизненитъ елементи дори до най-сетнитъ творчески периоди се вижда въ всичко и задъ всичко човѣка и потика съ цѣль да изпъкне той. Нѣщо въ най-неспитъ форми на живота е всекога тикало напредъ еволюцията въ посока къмъ човѣка. (2) Явно е още, че Богъ се стреми да направи отъ хората велика и надмощна раса. Една непрѣодолима сила, като вътрѣшенъ необяснимъ импулсъ, ги е тикнала да завладѣятъ земята, морето и въздуха. Модерниятъ човѣкъ, кога кърти подземнитъ пластове, кога броди съ чудна скорост океана въ грамадни сгради отъ стомана, кога хвърчи въ въздуха и пуца въ мигъ, като молния, могъщата си мисль да обикаля земнитъ простори, стои по надмощие на твърдъ голѣмъ раздалечъ отъ първобитния човѣкъ, наметналъ дивашка кожа на рамѣнитъ си и съ кривакъ въ рѣкѣ се бори съ по-диви звѣрове, за да си промисли нѣщо за ядене. (3) Вижда се отъ историята на цивилизацията, че Богъ се стреми да направи отъ хората не само една мощна раса, но и съ добра и непобѣдна воля. Близко свързанъ съ развитието на човѣшкото надмощие е не помалко дивниятъ напредѣкъ въ областта на чувствата и добрата воля. Социални въпроси, които никой не може да направлява, нито да имъ противостои, сѣ сблизили хората и сѣ ги поставили подвластни едни на други. Хора отъ другия край на свѣта могатъ да ни въздѣйствуватъ силно за зло или добро въ разстояние само на единъ часъ по телеграфа или кабелата. Това сѣ, наистина, непрѣодолими сили, които, въ единъ замахъ, подчиняватъ народитъ едни на други. А съ милиони се прѣселятъ безмълвно отъ една земя въ друга, като прости пътници или колонизатори. Когато населението въ една страна постоянно расте тъй щото почва да се влияе отъ туй взаимното благосъстояние, ясно се вижда каква е цѣльта на дѣйстващата таинствена сила: отъ тукъ ще трѣба да се появи цивилизацията на цѣль единъ свѣтъ, управлявана отъ човѣшка раса съ мощна, добра и непрѣодолима воля. Безъ такива хора невъзможно е да се тика напредъ цивилизацията. Или ще трѣба да наслѣдятъ земята, или цивилизацията ще се разруши отъ самосебе съ собствената си жестока рѣка. Да гарантира подобна раса хора за всеки народъ подъ небето, — ето какъвъ е Божиятъ стремежъ въ историята на цивилизацията. Погледне ли се едностранчиво само къмъ единъ редъ явления, горното заключение може да се види съмнително; чернитъ беззакония на човѣкъ противъ човѣка, на една класа противъ друга класа, звѣрството на силния и мѣстителниятъ духъ къмъ слабия, може да хвърлятъ единъ видъ съмнѣние върху нашия миросгледъ за стремежа на най-крайната енергия. Но тоя нашъ подозрителенъ духъ ще се смекчи, щомъ като земемъ въ съобра-

жение всички факти и хвърлимъ погледъ надирѣкъ къмъ цѣлата история на еволюцията въ живота. Тогазъ ще стане явно, че мрачната страна на еволюционния процесъ не е по-обезсърдителенъ и не изпква по-ярко, като противенъ елементъ, сега отъ кога да е другъ пътъ, защото е постоянно имало напредѣкъ. А тоя послѣдниятъ е винаги вървѣлъ рамо до рамо въ най-ожесточена борба. Нѣкой си е казалъ тъй: „Изъ пътя на напредѣка се срѣщатъ, панетина, болки и страдания, грозни и отвратителни фигури, мятжежъ и побойща; той ни води прѣзъ гажѣлаци и блата, прѣзъ порои и наводнения, прѣзъ адекатъ сили на мезозойнитъ и сенозойчния периоди, но ни води нагорѣ и все по-нагорѣ“.

Но има другъ начинъ, по който става явенъ основния Божи стремежъ; чрѣзъ него ще можемъ по-лесно да опознаемъ Бога и да имаме съобщение съ Него. Ние притежаваме не само растежитъ резултати, произведени въ колосаленъ размѣръ въ дългата история на еволюцията, но има и нѣщо друго, нѣщо твърдѣ ясно, опрѣдѣлено и засѣгаще личността на всекого, нѣщо, което раздвигва повече и повече свѣстѣта и трогва сърдцето, нѣщо, което повече и повече сочи да бѣде растеже морално чувство въ свѣта, като изразъ на основния Божи стремежъ. Туй е характерътъ и видѣнието на Исуса Христа. Исусъ Христосъ е изразътъ на тази божествена амбиция въ видима форма. Личността Исусъ Христова доказа въ пълна и достатъчна мѣра, че е откликъ на Бога и видимъ изразъ на Неговия основенъ стремежъ чрѣзъ собствения си животъ и видѣние.

Какво знаемъ за тоя божественъ стремежъ отъ живота и видѣнието на Исуса Христа? По какво се отличава Неговия характеръ и видѣние, за да сме готови да ги отдадемъ съ пълно морално задоволство на Бога? Собствената Негова личностъ ни прѣдвяя непрѣодолима добра воля, която се е въ дѣйствителностъ изразила на дѣло. Отъ всички хора той притежаваше най-силнитъ и непрѣодолими добри желания. Любоеобилното Божие могъщество нахлу въ Него и Той не отстъпва прѣдъ никого. Тая Божия сила се изливаше най-нѣжно връзъ малките дѣца, тя полагаше укрѣпителна рѣка връзъ болнитъ; тя разнасяше утѣха на болнитъ и страждущитъ, тя обрѣваше съзватъ на скърбнитъ, тя се отправи съ пламъ и надеждно порицание къмъ нечестивия и съ незабавна готовностъ да опрости на каещия се.

Исусъ Христосъ не само реализира и слѣдователно появи въ живота си основния Божи стремежъ, но той отвори очитъ на хората да разбератъ за всегда, че Богъ се стреми главно да гарантира въ свѣта мѣсто за човѣка. Той откри за всегда прѣдъ човѣшката мисль перспективата на една цивилизация, която единъ денъ ще бѣде управлявана отъ хора мъдри, съ силни и непобѣдни добри желания. Туй е перспективата на една цивилизация, въ която всяка отдѣлна личностъ отъ всеки народъ ще благопожелала най-голѣмото възможно добро за всички хора отъ всички други народности, каквото единъ братъ би пожелалъ за своитъ си братя. Хора мъжествени за работа и трайно приятелство ще изпѣлятъ земята. Тѣ ще извършватъ всички възможни работи въ свѣта, като братя и синове на Бога Отца. Цивилизацията ще се тика напредъ отъ работ-

ници-приятели и ще сполучи да сеbezавлада природните сили до такава степенъ, до каквато всички минали усъвършенствувания непълно прѣдзнаменуватъ. Чръзъ смъртта си Исусъ показа божествената рѣшимостъ да гарантира, при каквито и да е жертви и страдания отъ своя страна, реализирането на тоя Божии стремежъ. Въ личността Исусъ Христова, въ Неговата смъртъ и животъ и новата перспектива, която Той ни откри, Богъ показа тайните на сърдцето Си и вѣчната Своя амбиция.

Слѣдователно отъ изучаване продължителната еволюция въ живота и изучаване характера и видѣния на Исуса Христа се постига сѣщия резултатъ. Вижда се, че основниятъ Божии стремежъ и въ двата случая е да се установи една маждра раса отъ хора съ трайни и непрѣодолими добри желания. Дали тия хора ще ограничатъ своята цивилизация само въ рамките на нашия земенъ просторъ, ще бжде смѣло отъ нашъ страна да прѣдскажемъ. Кой знае, дали не ще намѣрятъ начини да бродятъ вселената? Тѣ се скитатъ вече по свѣта съ голѣми амбиции да идатъ вредъ и да видятъ всичко. Повече отъ туй, смъртта, която дава да се подражава безсмъртието на душата, говори за възможно съществуване подъ други физични условия вънъ отъ всички сегашни ограничения въ врѣме и пространство. Исусъ Христосъ ще бжде лидера на човѣчеството въ огромните прѣдприятия, които ще трѣба да се наематъ и изкаратъ до съвършенство отъ подобна раса хора.

IV. Какъ можемъ да сме съучастници съ Бога въ Неговите стремежи?

Отдѣлни личности се опознаватъ най-вече, когато дѣйствуватъ заедно. Еднакви мировъзгледи може да привлѣкатъ хората единъ къмъ другъ, но пълно познание има само тогазъ, когато заработятъ дружно съ цѣль да турятъ въ осъществление една и сѣща велика кауза. Човѣкъ трѣба да се опознае и съобщава съ Бога, като дѣйствува дружно съ Него за реализиране Неговата безгранично любвеобилна амбиция, именно, силното му желание е да се изпълни земята съ хора маждри, мажествени и съ добра, непобѣдна воля.

Ние ще сторимъ туй, като прѣди всичко се прѣклонимъ прѣдъ божественитѣ стремежи; като прѣдоставимъ душитѣ си да бждатъ арената, въ която ще се извършва волята Божия; като станемъ сами мажествени съ добра и непобѣдна воля. Най-важниятъ елементъ въ опитността, която се нарича обръщане къмъ християнизма, е потикътъ все въ посоката на божественитѣ стремежи. Въ самия актъ на християнско разкаяние се усѣща съдѣйствие съ безграничната енергия. Божествено очистителна сила възраства въ глбинитѣ душевни и цѣлнитѣ битъ на човѣка се своажа около нея въ свѣта рѣшимостъ. Съ всѣко наше усилие да се заякчатъ въ собствената ни душа добритѣ желания и при всѣки опитъ да имъ дадемъ достатъченъ изразъ на дѣло, се изпитва чувството на съдѣйствие съ основния Божии стремежъ. Въ подобно съдѣйствие се заякчаватъ връзките на познанието ни съ Бога.

Но Божиятъ стремежъ, както видѣхме, обгръща цѣлия свѣтъ. А човѣкъ става съучастникъ съ Бога и се опознава съ Него като се прѣдостави на ръководството Исусъ Христово за установяване Божията цивилизация отъ дѣйци любвеобилни, и

се уреди Божиято царство отъ хора мажествени съ добра и непобѣдна воля. Задачата на организираното християнство е да насочи цѣлата маса хора къмъ такова практично съдѣйствие съ Бога за постигане тая велика цѣль, щото да почувствуватъ, че въ дѣйствителностъ сж въ близко снопение и познание съ Него. Ако всичко туй е прицѣлъ да се постигне въ най-широкъ размѣръ, възможността да се съдѣйствува съ божествената енергия трѣба да е нѣщо обикновено и винаги достъпно за всички. За повечето хора тоя случай се прѣдставя въ ежедневната работа, извършена съ молитвенъ духъ. Имало хора, които сж хранили надежда да намѣрятъ Бога посредствомъ метафизично възприемане религиознитѣ убѣждения. Тѣ сж се надѣвали да Го намѣрятъ въ опитността на екстазно упоение. Но за повечето хора познание съ Бога не може да се гарантира по тоя начинъ. Богъ самъ дѣйствува. Неговата най-крайна енергия работи вредъ — въ най-отдалеченитѣ планети, въ електричния токъ, въ минитѣ и фабрикатѣ, въ мозѣка на избобртателитѣ, въ въображението на поета, въ душата на прѣдсказателя, въ напрегнатитѣ мускули на работника. Който желае да работи съ Бога, трѣба да се покаже енергиченъ тамъ, гдѣто самъ Богъ появя енергия, и съ молитва да дѣйствува за постигането на сѣщия великъ прицѣлъ, който царъ въ Божия умъ. Това ще каже, че всѣки трѣба да възприеме всѣкидневнитѣ си занятия, като срѣдство за разходване енергията си въ тѣсна свръзка съ Бога съ цѣль да се установи на земята цивилизация отъ хора маждри, мажествени и съ братски чувства. Нѣкой сч е избралъ да стане правистъ, защото е убѣденъ, че, като адвокатъ, ще може да съдѣйствува най-много за установяване божественитѣ социаленъ строй. Като практикува професията си, нему ще се удаде възможностъ да спомогне на всички хора да имъ се гарантира най-голѣмото добро, както за свои собствени братя. Той ще работи дружно съ Бога часъ слѣдъ часъ за въцаряване между хората принципитѣ на правда, за чието надмощие Богъ се стреми. Когато работникътъ поставя подводни трѣби за канализация, той чувствува, че туй е податъ негова за общото добро; като работи за общественото здраве, той се труди да гарантира за всички най-добритѣ възможни случаи, каквито би пожелалъ за собственитѣ си братя. И тѣй работи съзнателно съ Бога за установяване добри здравословни условия, които Богъ иска да наддѣлѣятъ въ човѣшкия животъ. Ако е нѣкой уменъ човѣкъ, той ще знае, че на всѣка стѣпка се установява и дѣйствува съ естествени сили, отъ които зависи здравето, и, че тѣзи естествени сили сж частъ отъ божествената енергия. И при всѣко подхвърляне прѣстъ съ лопатата той съдѣйствува боготопклонно съ живия, дѣйстващия Богъ.

За дълго въ религиозния свѣтъ сж считали за припознатъ фактъ, ако и да посредствено схванатъ, че човѣкъ се чувствува най-близко до Бога, когато помага другиму да постави началата на религиозенъ животъ; когато дѣйствително работи усилено съ Бога, за да се посѣе сѣмето на религиозностъ въ нѣкоя душа. Съ нѣщо подобно на тоя усѣтъ ще трѣба да се пропиятъ дѣйствиата на цѣлия свѣтъ, ако всички познаятъ Бога и иматъ близко снопение съ Него. Ватманътъ на електричния трамвай прѣвозва ли свои събратя

тукъ-тамъ съ добра неспособна воля въ сърдцето, трѣба да усѣща, че като работи съ електрична енергия, той работи едновременно съ божествена енергия; въ електричния токъ, въ парния избликъ и въ собственото му любеще сърдце се крие божествена сила. Земедѣлецътъ сѣе и жъне нивитѣ си, за да снабди съ храна своя ближень, но работи въ задружие съ божествената енергия. Въ земята и въ слънчевия лъчъ, както и въ падащия дъждъ, все същата енергия отъ Бога дѣйствува. И земедѣлецътъ броди изъ ниви и ливади, и може да сѣща, че ходи дружно съ Бога. Кога всички работници въ свѣта, дали хаятъ мозък или рацѣ, посветятъ всекидневния си трудъ за реализиране амбицията, която живѣе вѣчно въ мощния Божи духъ, тогава само тѣ ще Го познаятъ и ще се поставятъ все въ по-близко съобщение съ Него. Щомъ като голѣми множества хора отъ всички области на свѣтския трудъ се устремятъ жарко да гарантиратъ надмощието на една раса отъ мъдри, мъжествени хора, съ добра и неспособна воля, тѣ ще създадатъ атмосфера, която ще бѣде психологичния способъ за опознаване Бога. Хората ще *усѣщатъ* вредъ волята Божия. Работници по улицитѣ, въ фабрики и чифлици, въ палатния дворъ, въ библиотеки и въ парламента, ще казватъ: „Сѣщамъ известна сила, която ме заобикаля, и ми шепне радостъ и възвишени мисли; туй е чувство съблимно, което иде отъ нѣщо много по-дълбоко въ душата; неговото живѣлище е свѣтлината на заходещото слънце, просторниятъ океанъ, въздухътъ, сивьото небе и човѣшкиятъ умъ; това тайнствено присѣствие е и движение, и духъ, което увлича всички мислещи създания, прицѣлитѣ на всяка мисль и прониква въ всички нѣща.

Съ въпроса, какъ да опознаемъ Бога, сж се

занимали до сега изключително философи и метафизики. Но днесъ всѣки простъ смъртникъ изъ цѣлия свѣтъ издига гласа си да изиска своята частъ въ разрѣшението на тая велика свѣтска проблема. Набожниятъ философъ и богопокоренъ работникъ ще се трудятъ дружно за разрѣшението и чрѣзъ самолична опитностъ въ всекидневния животъ. Известни социални движения, които за време сж изглеждали да бѣдатъ въ противовѣсъ съ християнството, или му сж били даже отчаяни прагове, приготвятъ, може би, Църквата да схване великата проблема, която ѝ прѣдстои, отъ единъ много по-обширенъ и по-живень мирогледъ.

Силното наблѣгане да се подвъргне всичко на опитъ чрѣзъ научни изслѣдвания и използване по наученъ начинъ природнитѣ сили, които засѣгатъ непосредствено живота на всички хора, впитатъ въ въздуха и се криятъ въ почвата подъ краката имъ, може да насочи Църквата да види, колко близко до живота на простия смъртникъ лежи великата божествена енергия.

Не е безъ значение фактъ, че Основателътъ на Християнството, Този, който откри Бога на цѣль свѣтъ, не бѣ нѣкой метафизикъ, ни философъ, при все че ограничи въ тѣсни рамки цѣлата метафизика и философия, но простъ работникъ, у когото се развиваше съзнание за Бога изерѣдъ неуморната работа на деня. Хора, които се прѣдоставятъ на Неговата ръководна и съзнателно дѣйствуватъ съ Него, ще познаятъ Бога и ще разпространяватъ знанията си за Него докато призначения прѣдѣлъ между плътта и духа изчезне; небето и земята се слѣятъ въ едно за личния опитъ и прѣмитѣ знания за Бога покриватъ земята, както водитѣ изпълнятъ дълбинитѣ морска.

Състезатели.

(E. Fitch Burr. „Suprane Things.“ p. 267—272.)

Едно време синътъ на единъ старовѣрски гркъ билъ обучаванъ за Олимпийскитѣ игри. Той желалъ синъ му да използува случая по възможностъ най-добъръ, затова му казалъ: „Хайде, Лисипе, да отидемъ въ Елисъ и видимъ най-бързитѣ бѣгачи въ цѣла Гърция, а това ще каже въ цѣлия свѣтъ“.

Тѣсна, но дълга ивица земя се простира на дължъ. На единия край единъ простъ стѣлпъ; на срѣдата другъ, съ маслиненъ вѣнецъ на него; на другия край една прѣграда съ врата, прѣзъ която били пропускани само тия, които се наемали да се състезаватъ за този вѣнецъ — най-почетната награда.

Ето ги, че идатъ, десетъ, двадесетъ, невѣди колко — отъ сурова Спарта, отъ разкошния Коринтъ, отъ Тива Елигонска, отъ Атина, избраницата на богиня Атина. Тѣ сж съблѣкли всичкитѣ си излишни дрехи; по лицата имъ се чете смѣла рѣшителностъ, краката имъ намѣстени, и мишицитѣ имъ изопнати.

Отъ двѣтъ страни редица слѣдъ редица, чакъ до облацитѣ, седятъ зрителитѣ, нагъпкани. Цѣла Гърция ги гледа. Не, тамъ сж египетскитѣ крайбрѣжия, и даже самиятъ Симъ, въ лицето на своитѣ сенатори, консули и единъ императоръ, очитѣ на който хвърлятъ огнени пог-

леди, като че ли изгарятъ въ своитѣ пламъци и хора, и награда, и пѣсци, и всичко въ тая славна арена, дѣто нѣкого днесъ очаква бзмъртна слава. И между тѣхъ заблѣжителенъ седи единъ, въ когото е съсрѣдоточена всичката слава на деня — смѣлиятъ герой, държавникъ и князъ — великиятъ Филипидъ.

Той става. Но какво ще прави? Туря другъ на прѣстола, дава му официалния скиптеръ, сваля короната и мантията, слиза на арената и застава срѣдъ борцитѣ — простъ като единъ измежду тѣхъ. Какъвъ проглушителенъ викъ! И въ този общъ викъ е примѣсенъ, безъ съмнѣние, и онзи на Лисипа, който е сигуренъ, че ще види сега най-великиятъ образецъ на това изкуство въ свѣта. Сега гледайте нѣщо, което заслужава гледане, защото тѣ сж избрани атлети, просто крилати меркуриевци, най-бързотичащитѣ изъ цѣлия Елински свѣтъ, тѣхнитѣ приятели ги гледатъ днесъ отъ високитѣ си мѣста, привѣтствуватъ ги и даже съ знакове имъ даватъ да разбератъ, че отъ тѣхъ зависи отечеството имъ да бѣде прославлено, или посрамено. Сигурно всѣки единъ отъ тѣхъ ще стори всичко, що му е възможно. Да, всичко възможно за хора като Никия отъ Милетъ, Павзани Лаконийски и Филипидъ, чието отечество е цѣла Гърция.

Сега всинца вие, състезатели, застанете готови до конеца, който скоро ще падне, лъвиятъ кракъ напредъ, *изопнете* мускулитъ си, и очитъ си право къмъ цѣлѣта! Готови? Тогава — Маршъ! И както отлита стрѣлата отъ силния лжкъ, когато се изопва дотолкозъ, щото се събиратъ и двата края, така отлитатъ тѣзи млади синове на вѣтъра. Ахъ, каква скоростъ! Какво изопване на жили и мишици! Какъ леко, бърже и поетично се движатъ! Човѣкъ се изкушава да мисли, че движението е всичко, даже самата мисълъ — движение.

Всички въ една колона? Може би, но само за минута, защото прѣзъ гжстия прахъ се забѣлзва, че Филипидъ е излѣзълъ напредъ. Слѣдъ него е Никия отъ Милетъ, а послѣ Павзани Спартански. Постепенно равната редица се *разнизва* въ слѣдващи бѣгачи. Разстоянието помежду имъ става все по-голъмо. Забѣлзва се прѣвъ и послѣдентъ. Хайде, напредъ ти, лѣннивице! Ако не можешъ да спечелишъ слава, не добивай позоръ. Държай, Павзани! Можи би, още не е късно да заминешъ, Никия! Куражъ, Никия! Кой знае, може да заминешъ и самия Филипида. Случватъ се понѣкога и невъзможни нѣща. И тѣй, напредъ за слава, за мила слава. Бѣлѣгътъ е още далечъ. Може би нѣщо ще се случи, което да спомогне на останалитѣ надирѣ. Понѣкога и послѣднитѣ биватъ първи. А хиладната тѣлпа скача отъ мѣстата си и вика почти, съ френетически жестове, своитѣ неразбираеми настрѣдания или обиди.

А между туй, разстоянието все повече расте между Филипида и другитѣ. Виждате ли, о хора! Ще оставите ли да ви надминатъ, о вие, борци? Наистина ли не можете повече? Ей, вие Никия и Павзани, ти мудни Симоне, ха сега съ послѣдни усилия!

А великото море отъ зрители на лѣво и дѣсно се вълнува и реве, както самия Адриатикъ подъ силния натискъ на Евриклидонъ. Бѣгачитѣ удвояватъ усилията си. Потъ облива лицата имъ. Тѣ пхтятъ като едвамъ поематъ дѣха си. Ето че краката на Симона, най задниятъ и най-бавентъ — почватъ да треперятъ. Не е така съ Филипида. Погледътъ му е все по-ясентъ, хвърлянето му побързо и крачкитѣ му по-свободни и правилни. Вижъ, какъ надбѣгва всички! Имало ли е нѣкога другъ подобентъ нему? Никога, отговаря побѣснѣлата тѣлпа. И хилмоветѣ връщатъ екотъ на тая дума — никога, никога!

Още единъ случай! Още едно благовѣрмие! Побѣдата е почти сигурна, но още не е спечелена. Кой знае, може би... добрѣ, ако първото мѣсто е изгубено (изгубено още отъ самото начало), има второ, а това второ е

сжщо тѣй славно. Но тѣзи, които се борятъ съ Филипида, борятъ се съ самата сждба. Съ чудесна лекота и сила, които като че ли се увеличаватъ, и които изглеждатъ почти свѣрхестествени, той все печели надъ съперницитѣ си, които отдавна сж изгубили надежда за побѣда. Най-послѣ, съ още единъ страшенъ скокъ, той стига бѣлѣга и като се обръща съ лице едва заморено, съ дѣхъ едва усиленъ, и съ чело едва запотено, той вижда най-ближния уморентъ противникъ, че е още твърдъ далече. И тогава, бурята се развързва, вълнитѣ се мѣтатъ и бучатъ, и това двойно човѣшко море се разклаща и реве, както самия океанъ. Тѣ развѣватъ маслиненъ вѣнецъ надъ главата на великия Филипидъ.

(Прѣвелъ: В. Даскаловъ.)

*

Така, драги читатели, се подвизавали младитѣ юнаци на древна Гърция за единъ маслиненъ вѣнецъ и мимолѣтна човѣшка слава. Мѣсеци и години тѣ иждивявали въ приготвяне за тѣзи игри и надбѣгвания, чието изкуство очудвало свѣта. Младиятъ Лисипъ ималъ достоентъ образецъ, но ние, млади християни, нѣмаме ли своя? Не е ли той несравнено по-великъ, по-славентъ и по-достоентъ образецъ? Какво чудно прѣвъзходство ни прѣдставя той въ сравнение съ онѣзи гръцки герои! Тѣ не сж олекчили болкитѣ нито на единъ човѣкъ, а Христосъ цѣлиятъ си животъ иждиви въ подпомагане на потиснатото отъ грѣхове и скѣрби човѣчество. Много сълзи той обѣрса, много сърдца възрадва, и безброй души отъ грѣхъ и вѣчна смъртъ избави. Той живѣ, страда и умрѣ за насъ, за всички минали, настоящи и бждещи поколѣния. Съсъ страданията и смъртъта си Той ни осигури вѣчна слава, вѣченъ животъ и блаженство, вѣнецъ неглѣненъ и неповѣхнуваемъ. Подобра и по-висока награда отъ това има ли? Не! Тогава нека и ние слѣдваме по примѣра Христовъ да не търсимъ своята си полза, но всѣки ползата на другото. Нека, като Христови послѣдователи, изпълнимъ завѣта му: „Любете единъ другото, както ви азъ възлюбихъ. Отъ това свѣтътъ ще познае, че сте мои ученици, ако имате любовъ помежду си“. Нека отъ признателностъ къмъ неговата любовъ показваме и ние такава на нашитѣ угнетени ближни. Не щемъ ли? Трудно ли е това? Да, но „безъ трудъ и мжа нѣма сполука“, гласи и поговорката. Нека съ търпѣние тичаме на прѣдлежащето намъ християнско поприще. Нека се подвизаваме „съ добрия подвигъ на вѣрата“ и се държимъ здраво за вѣчния животъ, на който сме и призвани.

Г. Д. Кожухаровъ.

Християнски мотиви.

Н. Хр. Боневъ.

Астрономъ.

Мирчо знае по астрономия нѣщо повече отъ всички насъ, които го окръжаваме, и това го прави нѣкакъ смѣлъ въ своитѣ твърдѣния, даже когато се отнася по въпроси, които той малко разбира. Отдалечентъ отъ истинската мждростъ, отъ благодатъта на евангелското слово, зашемедентъ отъ буритѣ на живота, навикналъ да търси опитни доказателства въ полза на теорията си, той отричаше задгробния животъ. Той ималъ случай да надникне въ астрономически тржби, ала въ дълбочинитѣ на небето видѣлъ само неизчислими слънца и звѣзди, всички осезаеми,

материални; но Бога той нигдѣ не съзрѣлъ, нито нѣкой ангелъ му е прѣсѣкълъ пътя на астрономическото наблюдение.

Наивентъ астрономъ! Видимо, задъ звѣздитѣ и слънцата, неизмѣримо нѣкъдѣ далече той иска да съзре невидимото. Съ своео физическо око, въоржжено съ астрономическа тржба, той иска да види Бога!

Кждѣ човѣче, търсишъ Бога и царството негово? Задъ звѣдитѣ ли? Той е близко, съвсѣмъ близко до насъ. По собствената си воля вложилъ е у насъ искра отъ своята безсмъртна сжщностъ и ни е направилъ сънаслѣдници на Христа. „Вие сте храмъ свѣтъ, и духъ Божи живѣе у васъ,“

казва ап. Павелъ. И пакъ на друго мѣсто: „Вашата плътъ е Адамъ отъ земята, а духътъ ви — Господь отъ небето“. За да растемъ по духъ въ съвършенство, трѣба да се повдигаме къмъ идеала си, Христосъ. Чръзъ духа си човѣкъ може да вижда невидимото, ако е очистилъ сърдцето си и повдигналъ своето съзнание. Ония, които живѣха и живѣятъ днесъ чистъ и святъ животъ, изпълненъ съ молитва и духовни размишления, видѣха и виждатъ Божията слава, свидѣтелствуваха и свидѣтелствуватъ. Пътятъ на духовното виждане е вътрѣ въ насъ, а не извънъ, не въ обсерваториитѣ. Богъ е вездесещъ. Само нашата плътъ и нашето жестокосърдечие ни отдѣлятъ отъ невидимото. Тѣй далече сме още отъ познанието на истината, че като проводи Отецъ Сина си да ни изведе на животъ, хванахме го, ругахме го и мжчително го приковахме на кръста. Дори Христосъ, зачатъкъ у насъ, ние разпъваме всѣкидневно на кръста, като се отдаваме на груби и животински пощѣвки.

Буренакъ

Колкото и да се очисти една градина прѣди да се засади съ цвѣта или зеленчукъ, тя скоро пакъ буренясва, и ржката на стопанина или стопанката трѣба по-често да бже на работа. Очистишъ днесъ лѣхитѣ, подредишъ всичко, дадешъ му, така да се каже, една чиста празнична прѣмѣна и ти се струва, че всичко се усмихва, а сто слѣдъ нѣкой день, като по чудо, наново всичко буренасало и сѣкашъ едва диша и живѣе.

Внимавай, дѣте, какъ работишъ. Като скубешъ буренака, пази коренчетата и стрѣкчетата на цвѣтата, защото, ако ги наврѣждашъ, твоята помощъ става излишна. Цвѣте, засегнато злѣ отъ тебе, даже безъ умисълъ да му сторишъ зло, скоро ще повѣхне, а когато наврѣдишъ много отъ тѣхъ, тази хубава градина ще се изроди въ запустѣло мѣсто. Скъръбта, която повѣва отъ нея, ще напомня саркофагъ, укиченъ съ цвѣта.

Въ широката градина на живота никне много нѣщо — дори въ градината на твоето сърдце, дѣто искамъ да виждамъ само цвѣта, никне много нѣщо. Внимавай, кой и какъ сѣе, кой и какъ чисти буренака, защото има много ржцѣ, огрубѣли стъ безвѣрне, които повечето наврѣждатъ, отколкото ползватъ. И ако нѣкога дойде редъ и ти да вземашъ участие въ просвѣтната работа на народа си, пази вѣрата въ хорските сърдца — и въ твоето я пази, защото Богъ е великиятъ коренъ на любовта. Животъ, лишень отъ духовна просвѣта, с животъ мъртешки, колкото укиченъ и кипещъ да е отвънъ, и никога разуменъ човѣкъ не ще да каже обидна дума противъ онова, което не е позналъ. „Ще дойде день, когато нѣма братъ брата да учи и да казва: *познай Господа*, защото всички ще го познаятъ отъ малъкъ до голѣмъ“, казва апостолътъ. Какъ? По силата на духовния разцвѣтъ въ насъ самитѣ. И тоя разцвѣтъ ще дойде, стига да пазимъ сѣмето на духа и да чистимъ буренака на животинската природа — завистъята, лъжата, измамата, ненавистъята, гордостъята, пиянството, чийто коренъ е егоизмътъ.

Библиотека.

Колко много книги има господинъ Зашовъ, редакторътъ на хумористичното списание „Зевзекъ“! Огладатъ силитѣ ми, като си помисля, че всичко това буква слѣдъ буква, редъ слѣдъ редъ е текло и се е вливало въ ума на този трудолюбивъ човѣкъ. Наистина, неговиятъ умъ трѣба да е като една бездна, дѣто се хвърлятъ купове знание и се пакъ остава мѣсто. Ако можехъ да видя въ

умствения складъ на редактора всичко това, което виждамъ така внимателно стѣкмено въ библиотеката, сигурно бихъ се слисалъ...

Така размишлявахъ край голѣмата библиотека на господинъ Зашова, прѣдъ която, облегнатъ на дълга писмена маса, той се прозѣваше съвършено прозаично, именно като редакторъ на „Зевзекъ“.

Азъ изявихъ своето благоговѣйно почитание и удивление къмъ умствения подвигъ на редактора, безъ обаче да скрия и това, че неговото хумористично списание не ми харесва тъкмо затова, че въ него се излупватъ само едни плоски смѣхурни безъ огледъ на грѣхопадането, почти отровни за кръжките души.

— Ха, ти не си видѣлъ цѣлата ми библиотека — самодоволно ме засрѣщна той, и като ме хвана за ржка, въведе ме въ съседната стая. И наистина, тамъ видѣхъ още четири шкафа, заели двѣ отъ стѣнитѣ на стаята. Господинъ Зашовъ ме глѣдаше отъ височината на своето душевно тържество, а азъ тъкмо въ този моментъ, чини ми се, отгатнахъ една тайна — че всичко това, сигурно, не е прочетено, а само съставлява книжовния му инвентаръ.

— А това, че пиша зевзекъци и редактирамъ „Зевзекъ“, това е, какъ да ти кажа... това е съобразителностъ... Днесъ това минава на пазаря. Трѣба да се приспособяваме съ времето и вкусоветѣ... поясни той.

Като каза това, азъ вече доловихъ и крайната точка на цѣлата загадка около библиотеката — тя вече свидѣтелствуваше за духовната мъртвина на нейния стопанинъ. Пазете се хора, отъ духовно мъртви хумористи, както се пазите отъ люта сухомравица; пазете се отъ книжна стока, която се изнася по угода, на мѣсто за просвѣта!...

Силата на усѣщането.

Нейчо се родилъ слѣпъ и сега, макаръ достигналъ зрѣла възраст, той живѣе както Господъ далъ — кога добръ, кога по-злѣ. Ако слѣпотата е нещастие въ живота, щастливи ли сж всички онѣзи хора, които виждатъ Божия свѣтъ? Азъ твърдя противното: че нещастие то е идва за всички, подъ различни форми, че то е съпътникъ на човѣка отъ люлката до гроба, макаръ нагледъ да сме щастливи. Нейчо е нещастенъ, че е безъ очи, но той е щастливъ, че пламъкътъ на вѣрата и любовта горятъ въ сърдцето му; тѣй и онѣзи, които гледатъ съ двѣтъ си очи, сж щастливи, че виждатъ, а сж нещастни поради това, че сж обезвѣрѣли и взели посоката на грѣха. Животътъ, сждинскиятъ животъ, не се измѣрва съ аршина на земната придобивка; той се измѣрва съ небесната мѣрка на чистотата.

Нейчо не види, а колко много е развито у него осезанието! Между двата си прѣста — показалеца и палеца — той прѣкарва нѣкоя монета, пипа я и казва: това е турска жълтица — това е наполеонъ — това е левче — това руски франкъ и пр. Като него правимъ и ние, но нищо не можемъ позна. Излиза, че въ него чувството на осезание е много развито и усѣщането е доведено до висока степенъ на развитие, че ние си приличиме твърдѣ много по формата на ржцѣтъ, а се различаваме още по много по силата на усѣщането.

За тая твоя сила на усѣщането всѣкога ще си спомнямъ, Нейчо! Най-много, когато видя нѣкой чистосърдеченъ проповѣдникъ на евангелското слово да говори прочувствено и да се моли съ трепетно благоговѣние. За тия, на които душата е огрубѣла поради свѣтската насока въ живота имъ, заглѣхнали въ бурена на животинскитѣ пощѣвки, тоя проповѣдникъ ще бже „смѣшенъ“; но за мене, който зная, че силата на духовното усѣщане чръзъ

душата не е въ всички еднаква, за мене той ще е духовно озаренъ човѣкъ. Който се намира подъ грѣха, прѣживява и усѣща силата на жовотинското — пие, пѣе и се провиква, често пжти като счулва чашата отпрѣдъ си; който

се намира подъ благодатѣта, прѣживява и усѣща силата и влиянието на духовния миръ — и сълза, търкулната на очитѣ му, е небесенъ елмазъ, въ който чистото сърдце ще види свѣтлозарния ликъ на Господа Исуса.

Д-ръ Ст. Томовъ.

Цариградъ.

Впечатления. — Американската Дѣвическа колегия. — Св. София.

Когато на 9-и минали м. мартъ, на 8 часа заранѣта, отъ гарата Сиркеджи излѣзохъ на улицата, що води къмъ моста, който свързва Стамбулъ съ Галата, приятно впечатление ми направи липсата на уличнитѣ кучета. Слава Богу, турската столица е свободна отъ *кучешката язва*. Съвършеното очистване на цариградскитѣ улици отъ отвратително мръснитѣ кучета е реформа, за което младотурцитѣ заслужватъ похвала. Изъ турската столица се забѣлѣзватъ дѣйствително знакове на прогресъ, въпрѣки пословичната *бавностъ* на турцитѣ. Главнитѣ улици въ Стамбулъ, Галата и Пера сж павирани съ квадратни гранитни блокчета. Отъ височинитѣ на Пера до Шишли има новъ кварталъ съ широки улици, тѣй че съ трамвая се отива близу до богословското училище, българската екзархия и българската болница, разположени на хубава издигната мѣстностъ на Шишли.

Прѣдградията Галата и Пера сж населени отъ гърци, арменци, французи, италианци, нѣмци и англичани. Тукъ най-много се говорятъ езицитѣ грѣцки и френски.

Стамбулъ, древниятъ Константинополь, столицата на старата византийска империя, е населенъ повечето отъ турци, арменци и гърци; останалото население се състои изъ почти всички други източни народи, които тукъ си запазватъ езика, нравитѣ, обичаитѣ и религията си. Въ Стамбулъ се намиратъ всичкитѣ министерства и всичкитѣ други правителствени учрѣждения, сжщо императорскиятъ музей, императорската сѣкровищница и всички бѣлжитости на турската столица.

Още на първия день ми се удаде случай да завържа разговоръ съ единъ образованъ турчинъ, *професоръ* въ Стамбулския университетъ; той говорѣше прѣвзходно френски. Това бѣше въ босфорския параходъ, като отивахъ за Рабертъ Колежъ. — Разговорътъ се въртѣше отъ начало върху учебното дѣло. Професорътъ заяви, че главната причина за отварянето на сравнително ограничено число срѣдни учебни заведения въ Турция е липсата на подготвени учителски сили. „Въ нашия университетъ дори“, прибави той, професорскиятъ персоналъ не е още достъпенъ. Но въ това отношение ние сѣ вървимъ на прѣдъ“, завърши той. Слѣдъ туй лека по-лека професорътъ засегна и политиката. Като се научи, че ида отъ България, той ме запита, защо нѣкои отъ софийскитѣ ежедневни държели такъвъ прѣдизвикателенъ езикъ сърѣмо Турция, като че ли нѣкакъ търсятъ претекстъ да обявятъ война на Турция. Обяснихъ му, че отъ страна на нашето правителство, *) както и отъ страната на всички здравомислещи българи се изказва желание отношенията между България и Турция да се подобрятъ; войната не се желае отъ никого. Слѣдъ туй прибавихъ, че най-доброто срѣдство за запазване интереситѣ на Турция и балканскитѣ държавници е образуването на една конфедерация подъ

прѣдседателството на Турция. На това професорътъ умѣстно забѣлѣза, какво нито Турция, нито балканскитѣ държавници сж още приготвени за такава конфедерация и прибѣрза да заяви, че *Турция нѣма доверие въ балканскитѣ държавници*. Това признание на професора много добръ характеризира сегашната политика на младотурцитѣ спрѣмо тѣхнитѣ съсѣди, лошитѣ послѣдствия отъ която политика ще се отразятъ най-злѣ върху самата Турция. Приближаването на парахода до скелета на Румели Хисаръ тури край на разговора, и азъ трѣбаше да се раздѣля съ учения професоръ.

Два дена слѣдъ този разговоръ, когато слѣзохъ въ Пера и взехъ единъ брой отъ в. „Le Jeune Turc“, органътъ на младотурцитѣ, на първата страница привлече вниманието ми статията: „Les provocations bulgares“ — „Българскитѣ прѣдизвикателства“. — Тази статия бѣше отпослѣ прѣведена и обнародвана въ нѣкон отъ софийскитѣ ежедневни вѣстници. Слѣдъ като изказва очудването си, задѣто въпрѣки твърдото рѣшение на отоманското правителство да пази мира и да поддържа приятелски отношения съ своитѣ съсѣди, велики и малки, нѣкакви си шефове на чети въ София издали една прокламация, съ която заявяватъ, че щѣли въ началото на пролѣтѣта да нахлуятъ въ Турция и пр., — нѣщо, което бѣше измислица —, авторътъ на статията *Ахмедъ Агавъ* свършва съ тѣзи думи: „Турцитѣ знаятъ да цѣнятъ рѣдкитѣ качества на българския народъ; тѣ признаватъ неговата интелигентностъ, неговия куражъ и неговата издръжливостъ, и ние можемъ да твърдимъ, какво въ цѣла източна Европа, съ българитѣ ще можемъ най-добръ да се разберемъ. Това споразумѣние, желано отъ всички отоманци, разумни и способни да прѣцѣнятъ положението, би осигурило мира на изтокъ и благоденствието и прогреса на двѣтѣ страни“. Прѣди да дойде до това заключение, обаче, авторътъ заплашваше България съ война, ако постоянствува да смуцави мира и тишината въ Турция. Дано и въ Турция и въ балканскитѣ държавници наддѣлятъ мѣдри съвѣти, които ще осигурятъ мира.

Прѣди да разкажа за нѣкон отъ бѣлжитоститѣ въ Цариградъ, считамъ за потрѣбно да кажа нѣколко думи и за Американската Дѣвическа Колегия, която за сега се помѣщавала въ доста удобни, но вехти здания въ Скутари, на азиатския брѣгъ. Управлението на тази Колегия е сполучило да купи прѣвзходна мѣстностъ на една отъ височинитѣ на Босфорското село Арнауткой, недалечъ отъ Робертъ Колежъ. Тази мѣстностъ е разположена току надъ конака и землището на покойния Мусурусъ Паша, зетъ, ако се не лъжа, на бѣлжития въ историята на нашето възраждане котленецъ Стефанаки Бей, който подарилъ мѣстото на Фенеръ, дѣто сега се издига хубавата желѣзна българска църква. Азъ имахъ случай да посѣтя тази прѣлестна мѣстностъ, дѣто сега се строи новото училищно здание, въ което Американската Дѣвическа Колегия ще се прѣмѣсти въ м. септември 1912 г. А въ сегашния ши-

*) Това бѣше току прѣди падането на демократическото правителство.

рокъ и хубавъ конакъ на Мусуруш Паша, който е разположенъ до морския бръгъ, се помѣщава врѣменно пригответелния отдѣлъ на Америк. Дѣвическа Колегия. Този отдѣлъ се управлява отъ Д-ръ Мъри. Азъ бидохъ разведенъ отъ Д-ръ Мъри изъ стаята на този хубавъ конакъ, който има историческо значение за българския народъ.

Потрѣбитѣ за новото здание на Амер. Дѣвическа Колегия парични суми сж подарени отъ благодѣтели американци и американки, които се живо интересуватъ за възпитанието на дѣвници въ изтокъ.

Ще кажа най-първо нѣколко думи за Св. София: Отъ старитѣ Цариградски църкви, прѣвърнати въ джамии, най-великолѣпната е църквата Св. София, съградена отъ Императора Юстиниана въ 548 г. Той повикалъ най-великия архитектъ на своето врѣме, Антимия Тралски, и му повѣрилъ построяването на този великолѣпенъ храмъ; на Антимия помагалъ Цидоръ Милетски, сжщо знаменитъ архитектъ. Десетъ хиляди работници, управлявани отъ стотина майстори-зидари работили за издигането на тази великолѣпна сграда. Работата била почната въ м. февруари 532 г. и се продължавала цѣли шестнадесетъ години. Юстинианъ искалъ този паметникъ да бѣде най-трайниятъ и най-великолѣпниятъ отъ всички епохи. Той заповѣдалъ да се прѣнасятъ подходящи материали изъ цѣлата му империя за украсяване на този великолѣпенъ храмъ. Тѣй напримѣръ, отъ Ефесъ той получилъ осемъ зелени колони; Римъ доставилъ сжщо осемъ колони, що Императоръ Аврелианъ отнелъ по-прѣди отъ Храма на Слънцето въ Хелиополигъ. Атина, Делосъ, Цизикъ и Египетъ били сжщо ограбени отъ най-сжжпоцѣвнитѣ материали отъ най-богатитѣ украшения на свои храмове.

Прѣди да влѣзе човѣкъ въ сегашната джамия Св. София, трѣба да мине прѣзъ *картика* — голѣмъ перистилъ, 60 метра дълъгъ и 10 широкъ, отъ дѣто се влиза прѣзъ бронзова врата. Откъмъ източна страна този перистилъ е прорѣзанъ съ 9 врати, които водятъ въ сръдното широко пространство на храма. Това мѣсто е още покрито съ чудесни мозайки и стари мраморни плочи.

Св. София е построена върху четвъртита мѣстность, 75 метра дълга и 70 широка. Въ центъра се издига куполътъ (кубето), на който диаметрътъ е 31 метра при равнището на галерията и 32 метра въ свода. Този куполъ е 65 метра високъ надъ почвата и при основата си има четиридесетъ сводни прозореца.

Въ сегашната джамия Св. София има 108 колони, отъ които 40 въ долния етажъ, 60 въ галерията на *женския* отдѣлъ, и 8 които подкрѣпятъ четиритѣ малки сегмента на купона, които сегмента се намиратъ на четиритѣ жгла на голѣмата сръдна частъ на сградата. Тѣзи колони сж отъ зеленъ камъкъ (*breccia*), отъ порфиръ,

отъ египетски гранитъ или отъ цвѣтни мрамори отъ всички оттенѣци.

На долната частъ на сръдното пространство се издигатъ двѣ голѣми алвастрови съсѣди за вода, които произхождатъ отъ Пергамъ и които Мурадъ III заповѣдалъ да прѣнесатъ отъ Мармара. Всѣки отъ тѣзи съсѣди побира по 150 литри вода.

Голѣми зелени дискове, по които сж написани стихове отъ Корана, сж окачени високо надъ женския отдѣлъ (женската църква). Единъ надписъ, поставенъ на върха на купола, възпроизвежда слѣдното изречение: „Богъ е свѣтлината на небето и на земята“. Нѣкои отъ буквитѣ сж до деветъ метра високи или дълги; тѣ сж работа на калиграфа Бичарчизаде — Мустафа — Челеби, който живѣлъ въ царуването на Мустафа IV (1623—1640).

Михрабътъ (олтарьтъ), който мусулманигъ винаги поставятъ къмъ Мека е разположенъ малко надѣсно отъ централния прозорецъ на свода. До *Михраба* се вижда единъ килимъ окаченъ на една колона. Този килимъ е единъ отъ четиритѣ килими, на които Мохамедъ се кланялъ, когато се молилъ.

Минберътъ (амвонътъ) надѣсно отъ свода, е бѣлѣжитъ по своята остра звѣнарничка и по балюстрадитѣ на стълбата, на която украшенията отъ хубави изрѣзки сж чудно изработени. Сръщу *минберъ*, на другата страна на свода, се намира *максурето*, трибуна резервирана за Султана и заградена съ позлатена рѣшетка.

Виждатъ се сжщо и нѣколко четвъртити и издигнати платформи или естради; тѣ сж *мастхити*, отъ които четцитѣ на Корана тълкуватъ свещената книга.

За да може човѣкъ да си състави добро понятие за *ансамбла* на великолѣпната базилика и на разнитѣ изгледи, трѣба да се качи на горната галерия.

Както почти всичкитѣ джамии, тѣй и Св. София съдържа много *тюбети* (гробове), въ които се пазятъ останкитѣ на Султата, на членове на тѣхнитѣ сѣмейства, или и на други високопоставени личности.

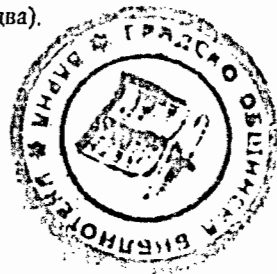
Въ дена, въ който посѣтихъ Св. София, имаше около 10—15 руски поклонници, които имаха за свой *чичероне* единъ гъркъ, който имъ говорѣше по руски. Чухъ, като имъ разправяше за нѣкаква си ржка на една колона, която ржка била отпечатъкъ на ржката на Мохамедъ II, завоевателя на Цариградъ. Азъ се приближихъ при него и му казахъ на гръцки да ми покаже мѣстото, дѣто се вижда ржката. Като ми го показа, той ми разправи, какво споредъ прѣданието при прѣвземанieto на Цариградъ, Мохамедъ II влѣзълъ въ Св. София на коня си, и като дошелъ до тая колона турилъ ужъ ржката си на онова мѣсто, дѣто дѣйствително се вижда бѣлѣгъ, който прилича на човѣшката ржка. *Li non e vero, e ben trovato* (Слѣдва).

А, Дойчева.

„Дѣтската градина“ и критицитѣ.

Погледнато отъ становището на съврѣменната научна мисль, възпитанието довежда до съзнанието, че частъ отъ философията, завѣщана намъ отъ миналитѣ вѣкове, е несъвършена и недостатъчна днесъ, даже въ много случаи се е указала дори и гнила за това, защото била базирана на несъвършена и погрѣшна наука. Недостатъчно е за това, защото далечното минало, въ което тя е сжществувала, като практична и полезна, я е отчуждило отъ

всичко онова, което е ново и съврѣменно. Новитѣ понятия за човѣшката природа и нейното свободно и правилно развитие изискватъ и по-модерни начини — философия, к оято, присадена на днешна почва, да вирѣе. Днешнитѣ реформатори, вѣрващи силно въ новата свѣтлина, която е озарила модерната наука, ни тикатъ напредъ, като изказватъ явно своето незадоволство отъ сръдновѣковния духъ, който още вѣе, както въ много отъ възпитателнитѣ теории,

тъй и въ приложението имъ. Консервативнитѣ идеи сж въ конфликтъ съ онѣзи на прогресивнитѣ умове. Първитѣ оплакватъ послѣднитѣ, като имъ пѣятъ химна на стария режимъ. „Каква и да било промѣна е нежелателна“, мислятъ привърженицитѣ на старото, „защото съ това се явява голѣма опасностъ, а именно, такова едно поведение отъ страна на прѣдприелитѣ подобни реформи, показва голѣмо незначително на старитѣ вѣрвания и традиции“. Съ други думи, тѣ ги считатъ вече като измѣнници на пратцитѣ — педагози; ала безъ обаче да съблюдаватъ факта, че не сж принципитѣ, които се мѣнятъ, а — методитѣ, т. е. по-модерни начини на обучение и възпитане. Незадоволството отъ досегашния вѣрвежъ на нѣщата и поразителното спокойствие и задоволство на старото, — ето двѣ страни вѣчно непримирими. Така е било и така ще бжде. Еднитѣ искатъ разрушение на всичко ново; другитѣ, като стѣпятъ само на здравитѣ основи на миналото, събарятъ всичко гнило съ желание да се замѣни то съ ново; еднитѣ съзнателно, или несъзнателно искатъ застои, другитѣ — прогресъ. И двата противни лагери правятъ своитѣ оцѣнки върху възникнали въпроси съ критерия на своето вѣрую, като се стремятъ да запазятъ своя престижъ. И тѣй тѣ се явяватъ на сцената и всѣкой почва да играе своята роль. Прогресивнитѣ умове критикуватъ безмилостно всѣко нѣщо, което спѣва и прѣчи на разумния вѣрвежъ; изтъкватъ суровостта, сжществуваша още въ много отъ системитѣ. И противнитѣ критикуватъ, въ много случаи остро и жестоко, обаче не съ желание да тикнатъ свѣта напредъ: тѣхнитѣ песимизъмъ ги кара да не вѣрватъ въ никакво подобрене, всѣка новостъ за тѣхъ е негърпима.

„Дѣтската градина“ въ развоя си е била подхвърлена на разни изслѣждания и критики. Въ раннитѣ години на нейното сжществуване на нея се е гледало съ голѣми прѣдразсждъци и подозрѣния. Днесъ, ако и да се е позабuhlилъ този прѣдразсждъкъ, но все пакъ още сжществува. Даже всѣко разискване върху въпроси, относещи се до нея, се е считало губене на врѣме; когато днесъ вече виждаме повече съчувствители, но и критика не по-малко. Това ни дава да разберемъ, че до извѣстна степенъ тя си е извоювала своитѣ права, или най-малко тя е спечелила на своя страна симпатитѣ на велики педагози, които създаватъ, че основата на човѣшкото възпитание и образование трѣба да е солидна.

Съглеждаме три вида критики. Въ първата категория влизатъ онѣзи, които не симпатизиратъ на „дѣтскитѣ градини“; които мислятъ, че тѣ сж съвсѣмъ излишни, дори и вредни; които твърдятъ, че тѣ сж само единъ луксъ, слѣдователно ненуженъ за дѣтето и пр. Това сж консерваторитѣ.

Въ втория разредъ влизатъ онѣзи, които безъ никакво освѣтление по въпроса, или пъкъ сж съвсѣмъ сухи и повърхностни познания, черпени изключително отъ теории, даватъ своята критика. Такава една критика е вредна и опасна, защото заблуждава, като излага фалшиви понятия. Дори и тогава, когато тя съдържа, може би, и добра храна, не ползува, защото докато се прѣдаде, тя се ферментира, който фактъ дава да се разбере, че тя се прѣвърща на отрова, която сама възбужда и много често трови. Понѣкога тѣ отиватъ до тамъ, щото ставатъ смѣшни и глупави. Тѣхната прѣдстава за „дѣтската градина“ е сходна съ опрѣдѣлението, което едно момченце дало за рака. „Ракътъ“, казало то, „е една много малка, червена рибка, която ходи заднишкомъ“.

Въ послѣдната категория впадатъ онѣзи, които сж вникнали и изучили коренно идентѣ, прѣслѣдващи въ „дѣтската градина“. Тука вече критиката произлиза отъ хора вѣщи по въпроса и затова тя е на мѣстото си.

Подобенъ родъ критика намира добъръ приемъ; тя е полезна. Такива хора изтъкватъ кривитѣ и непрактични страни, тѣй както и правитѣ добритѣ нѣща, съ цѣль да поправятъ заблуденитѣ и да насърчатъ слабитѣ. Съ други думи, тѣ спомагатъ за популяризирането на всѣка добра идея и безпощадно бичуватъ всѣко нѣщо, което спира бързия напредъкъ. Понѣкога, за да може човѣкъ да съзнае себе си и положението, на което стои, добръ е да види, какъ другитѣ мислятъ за него и какъ го тѣ прѣцѣняватъ.

„Дѣтскитѣ градини“ въ България сж нѣщо още ново: на мнозина непонятни, отъ други криво разбрани, неоцѣнени отъ болшинството и поради това тѣ не намиратъ онази подкрѣпка отъ обществото, която е желателна. Това се дѣйи на факта, че хората не сж запознати съ идентѣ и принципитѣ, които тѣ прѣслѣдватъ. Забавачници сме имали и имаме, но тѣ по никой начинъ не могатъ да се нарекатъ „дѣтски градини“. Иматъ право онѣзи, които казватъ, че забавачницата е мѣсто, дѣто се забавляватъ извѣстно число дѣца, колкото да не сж въ къщи. И майката посрѣдствомъ това спасително за нея мѣсто си е отдѣхвала отъ немирнитѣ. Това е голѣма грѣшка и заблуждение, което мжно се корени. Само онзи, който внимателно е изучавалъ философията на Фребела, както и най-модернитѣ идеи на днешнитѣ реформатори въ това поле, може да даде първа оцѣнка на цѣлитѣ, които се прѣслѣдватъ въ нея.

Нека на кратко разгледаме, като какво нѣщо е „дѣтската градина“ и какво тя прѣслѣдва.

Четири или петъ години дѣтето е прѣкарало въ дома, отгледано и отрасло съ най-нѣжна майчина грижа. То е вече, тѣй да се каже, поотраснало отъ периода на съвсѣмъ безпомощния човѣкъ. Сега нуждитѣ почватъ да се увеличаватъ то чувствува нужда отъ друго общество, вънъ отъ сѣмейния кръгъ. Но какво трѣба да бжде това общество и дѣ ще се срѣщне съ него? Ето, „дѣтската градина“ се явява като посрѣдникъ, мостъ, съединяващъ дома и училището. Тамъ е мѣстото, дѣто дѣтето прѣкарва частъ отъ деня съ ново общество отъ равни нему, които сж прѣдставители на най-разнообразни сѣмейства и срѣди. Новото мѣсто го плѣнява, но защо? Защото тамъ то намира удовлетворение на своитѣ физически, умствени и душевни нужди; тамъ то бива третирано като самостоятелна личностъ, която има право да изисква и да се застъпва за своитѣ права, да мисли и дѣйствува по своя лична подбуда. Съ това се полага основата на бждещия самостоятеленъ животъ. Подобно обстоятелство е магнитъ, който привлича всѣкиго. Кой не желае свободата и самостоятелността! Жестока борба се води за тѣхното придобиване.

„Дѣтската градина“ е мѣсто, дѣто майчината любовъ царува, и любовъ за училище се развива. То не е училище: тамъ дѣтето не се учи да чете и пише, както мнозина мислятъ и слѣдователно очакватъ това. Да прѣдположимъ, че е така, то каква ще е работата на учителя въ първо отдѣление? Още, тя е единъ малкъ свѣтъ, а това именно привлича дѣтето и то почва да обича всичко, което той съдържа. Тази любовъ му дава възможностъ да разшири своитѣ познания. И най-незначителното нѣщо за малкия индивидъ е ного откритие; обаче трѣба да се внимава, щото тѣзи малки, даже слаби впечатления да не дождатъ мъртви въ малкия свѣтъ и мъртви да останатъ, защото това ще помрачи кръга на новитѣ познания и слѣдователно ще ги развали.

Цѣльта на „дѣтската градина“ е да задоволи троякото дѣтско естество отъ 4—7 годишната му възраст, като даде на бързорастещитѣ сили правитѣ упражнения; да го научи да слуша, да мисли самостоятелно, да сравнява, да работи, да дѣйствува по единъ систематиченъ редъ;

да го възпита за обществото, защото човѣкъ още при самото си появяване на земята се брои неговъ членъ, и да го подготви за практическия животъ, — съ други думи, да се развие цѣлѣния човѣкъ, така щото да се доведе въ пълно съприкосновение съ неговитѣ обществени, индустриални и духовни условия.

Дѣтето дохожда отъ дома:

1. Съ много енергия.
2. Незаякнали мускули.
3. Чувствителностъ къмъ възприемане свѣтлина, боя и звукъ
4. Липса на умствено съсърдоточаване
5. Силно любопитство, изразено съ излишни движения.
6. Тенденция, която го кара да придава животъ на околнитѣ прѣдмети и да ги мисли за подобни нему.
7. Силно развитъ инстинктъ на подражание.
8. Постоянно усилие да копира чужди думи.

Както виждате, дѣтето донася цѣлъ складъ материали, чието мѣсто и назначение трѣба да се опрѣдѣли и сформирава. Задача трудна прѣдстои на учителката. Тя трѣба да прѣдпази дѣтето да не иждивява злѣ силитѣ си, като му посочи и онѣзи дѣйствия, които най-добрѣ ще спомогнатъ за образуване на добри навици. Като се добрѣ упятъ тѣзи сили, въ резултатъ ще имаме:

1. Контролирана сила на движенията.
2. Добрѣ обучение внимание.
3. Основни познания за цвѣтъ, форма и число.
4. Навици, като редъ, спретнатостъ, чистота и пр.
5. Почетъ къмъ Бога.
6. Любовь къмъ индустрията. „Ние се учимъ“, казва Фребелъ, „чрѣзъ работа“. Любовьта къмъ труда, развити въ дѣцата, дава шансъ на бждещитѣ артисти, инженери или механици да проявятъ, макаръ отъ начало слабо и смѣтно, своитѣ вродени наклонности. Не рѣдко чуваме и срѣщаме хора недоволни отъ професията си и то, защото тѣ природно не сж били наклонни къмъ нея. Това съгледваме не само въ индустрията, но и въ поезията и изкуството. Четемъ за дѣте, родено съ музикаленъ гений, бащата иска да го прави докторъ по правото. Какво общо между двѣтѣ! Дѣте, проявило своятъ художественъ гений още отъ ранни години, прѣтърпѣва ужасни изтезания и мъки по причина, че възрастнитѣ го не разбиратъ. Тѣ се маматъ при старанието да угасатъ и убиятъ онова, което не се гаси, не умира. „Дѣтската градина“ се стреми да даде едно общо познание на нѣщата, едно закржглено възпитание, но наблѣга тамъ, дѣто има проявена вече способностъ, или най-малко наклонностъ. Тя така сжщо развива въ него и патриотизма, като го учи, че то има равни права съ подобнитѣ нему. Обаче тя не претендира, че дѣте стояло 1—2—3 години въ нея, излиза вече добрѣ подготвено, ако и да отпечатъци отъ добри влияния се съгледватъ у него. Дѣтето, прѣди всичко, не живѣе само въ „дѣтската градина“. Домашнитѣ условия често прѣчатъ. Много пжти, за жалостъ, онова, което се гради въ нея, се събаря въ дома. Това е, защото между „дѣтската градина“ и дома нѣма онази идеална хармония, която трѣба и е необходима да сжществува. Длжностъ се налага на дома да спомага за полагане солидна основа, както и на училището — да гради само върху положеното здравъ материалъ. Какъвъ ще е бждещиятъ човѣкъ, зависи отъ условията, въ които той ще попадне. Колко важно е тогава да се съблюдава този фактъ! Неприятно е, но трѣба да се каже, че и не всѣка учителка е бдѣла на поста си, за да може съвѣстно да каже, че тя е изпѣлила светия си дългъ. За да се постигнатъ слѣдователно цѣлитѣ, които прѣслѣдва „дѣтската градина“ нужно е едно всеобщо съзнание, че всички трѣба да спомагатъ за правилното

развитие на малкото дѣте, което е бждещъ гражданинъ, управникъ, глава на сѣмейство и пр.

Едно отъ възраженията, което се прави отъ страна на критицитѣ, е че „дѣтската градина“ поставя идеали много високи за едно малко дѣте, и че тя сама си прѣдава голѣма важностъ.

Нека се помни, че Фребелъ не се ограничава само върху „дѣтската градина“ и дѣтето въ нея. Неговитѣ разсжждения сж изобщо за всемирния човѣкъ, обаче почва съ всемирното дѣте, постепенно върви по стѣпалото на развитието докато достигне до зрѣлия човѣкъ, като се труди да опрѣдѣли природата и нуждитѣ прѣзъ всѣкой единъ периодъ. Юношата прѣди да е юноша е билъ дѣте. Бърза всѣки който се съгласява съ подобна критика. Обмислено по-добрѣ, ние ще разберемъ, че тѣзи идеали стоятъ и сж поставени за прѣзъ всичкитѣ периоди на човѣшкото развитие съ този разлика, че за да могатъ тѣ да бждатъ усвоени и добрѣ разбрани, трѣба да се приспособятъ различно за всѣкой отъ споменатитѣ периоди. На едно дѣте не се очаква да говоримъ по сжщия начинъ както бихме говорили на единъ възрастенъ човѣкъ, съ зрѣлъ вече умъ. Въпросътъ е, какъ да се прѣдставятъ великитѣ принципи на живота така, щото да могатъ тѣ да се схванатъ и разбератъ отъ малкото сърдце? Ето, велика проблема, за чието рѣшение е потребно голѣмо изкуство и умѣние отстрана на възпитателя. Изисква се първо, щото ти самъ да обхванешъ и разберешъ това, което гонишъ да прѣдставишъ, и тогава да го приспособишъ за малкия умъ, за малкото, но готово да схваща вѣчни истини, сърдце, ако искашъ да постигнешъ цѣльта. Грѣши всѣки родителъ, който бърза да построи мостъ, който да съединява малкия индивидъ съ обществото отъ възрастни хора, и то го правятъ, колкото е възможно, по-кжсѣ. Обаче самата природа ни диктува, че този мостъ трѣба да се продължи, намѣсто да се скжси. Не бива да правимъ скокове; ако самата природа изисква послѣдовностъ, то и ние не трѣба да я изпускате изъ прѣдвидъ. Понеже идеалитѣ прѣдставени за образецъ, сж непостижими, не се оправдава заключението, че е безполезно да сжществува. Идеалитѣ е съвършенъ образецъ, прѣдставенъ прѣдъ насъ, който да гледаме, да копираме и вървимъ по пжтя който води къмъ него. Понеже не можемъ да го достигнемъ, това не значи още, че не бива да трѣгнемъ. Ако не сме въ състояние да вземемъ третата стѣпка, това не извинява първитѣ двѣ, които сме могли да вземемъ. Идеалъ, като съвършенство, не можемъ достига тука на земята: достигнемъ ли го, той прѣстава да е такъвъ. „Колкото повече приближаваме до идеала“, казва единъ великъ умъ, „толкозъ повече той се отдалечава отъ насъ. Краятъ му се крие въ безконечното, т. е. въ Бога, или по-право, истинскитѣ и абсолютенъ идеалъ е самъ Богъ“. Това сжщото твърди и великиятъ педагогъ, че *всѣко нѣщо* въ вселенната ни води право къмъ Онзи, който го е създалъ.

Нека поставимъ високи идеали прѣдъ дѣтето! То ще ги разбере, ако не напълно — отчасти, ако не съсѣмъ съзнателно, то макаръ и несъзнателно, но то ще ги разбере, стига само тѣ да бждатъ прѣдставени по единъ *внушителенъ и правъ* начинъ. Съ готовностъ, съ голѣмо въодушевление и любовъ, то ги приема и почва да се стреми, като подражава героитѣ, въ чието лице сж прѣдставени тѣ. Скрбно, но фактъ е, че не съ такова устрѣдие и прѣданостъ ние, възрастнитѣ, слѣдваме идеалитѣ си. Когато прѣди почти 2,000 години първитѣ ученици на Исуса Христа спорѣха върху въпроса — кой отъ тѣхъ ще бжде най-голѣмъ, т. е. пръвъ въ царството небесно, Божествениятъ Учителъ взе едно дѣте и произнесе резолюцията, разрѣши спора съ думитѣ: „Който смири себе си, като това дѣте, той е най-

голѣмъ въ царството небесно“; „ако се не обърнете и станете като дѣцата, не можете да влѣзете въ царството небесно“ и пакъ: „гледайте да не прѣзрете одного отъ тѣзи малкиѣ!“

Всѣки, който унижава и прѣзира дѣтето; който потъпква неговитѣ права и не му дава шансъ и то да изкаже своето мнѣние, а го прѣсича грубо съ думитѣ: „Ти мълчи, дѣте си още, когато порастешъ и станешъ голѣмъ, тогава бива да приказвашъ“, — такъвъ единъ нека се вслуша въ думитѣ на Божествения Учителъ, чиято мъдростъ и знание прѣвъзможаватъ всѣка земна философия и наука.

Схващането на великитѣ истини на живота и тѣхното сърдечно възприимане, макаръ сега съвсѣмъ дѣтински схванати, единъ день ще сж сила, която не ще бжде унищожена отъ никоя друга сила. Малкиѣ сѣменца, посѣти въ най-раннитѣ години, сж сигурниятъ капиталъ, завѣщанъ на човѣчеството, който капиталъ осигурява душата за вѣчността.

„Смѣшно е да говорите за идеали и разни философски теории“, се обажда нетърпѣливо невѣжиятъ критикъ, когато всичко въ „дѣтската градина“ е игра.

Нека възразимъ, обаче, на нашия гордъ приятелъ, че, споредъ Фребела, „играта е най-високата фаза въ развитието на дѣтето, т. е. на бждещия човѣкъ; тя е прѣдстава на вътрѣшния миръ, проявенъ посредствомъ самото дѣте чрезъ самостоятелна дѣйностъ, защото тамъ е източникътъ, отдѣто произлиза необходимостта и побудата на една такава природа. Още, играта е най-чистата, най-духовната човѣшка дѣйностъ въ този периодъ, а въ сѣщото врѣме фигуративенъ и симболиченъ на човѣшкия животъ изцѣло — на вътрѣшния, но скритъ природенъ животъ, както и на живота на всички други нѣща. Слѣдователно тя дава радостъ, свобода, задоволство, външна и вътрѣшна почивка, примирие съ свѣта; тя съдържа изворитѣ на всичко, що е добро“. Дѣтскитѣ игри сж зародишнитѣ листа на по-късния животъ. Цѣлиятъ човѣкъ се развива и изявява посредствомъ тѣхъ. Дѣтето, подобно малкото котенце, иска да играе, ала често се чуватъ думитѣ: „Стига си тичало, спри вече, седни за минута мирно“ и пр. . . Тази метода на физически застой е най-опасната, чието прилагане донася критически моментъ. Бързото растене на нерви и мускули ражда едно безпокойство, което намира изходъ и свободно развитие въ движението. Мирното седене спира свободното движение, отъ което слѣдва, че развитието е несвършено, дори — ненормално.

Дѣтето не е глина, съ която можемъ и бива да си играемъ; то не е разтопенъ металъ, готовъ да се излѣе въ приготвенъ за тая цѣлъ калѣпъ, слѣдъ което да се извади свършенъ вече моделъ. Съвсѣмъ не. Трѣба да се търси, какво има въ него, т. е. каква е природата на всѣки малкъ индивидъ, какво Богъ е всадилъ въ него, и споредъ почвата да се работи. Тѣй като играта е частъ отъ неговото естество, то слѣдва, че тя е една необходимостъ негова, присъща само нему; значи на тази частъ отъ неговото естество трѣба да се обърне внимание, а не да се занемари, или пъкъ задуши, което въ конецъ ще принесе само врѣда. Ала фактътъ, че дѣтинската природа изисква играта, не значи, че тя не трѣба да има граници. Само разумната употреба на играта ще донесе добри резултати. Въ „дѣтската градина“ му се дава случай чрезъ разумната игра да заякчи своитѣ мускули, като прави различни физически упражнения; дава му възможностъ да мисли, защото играта е мисль. Въ нея той е господаръ, планира и туръ въ дѣйствие своя планъ; нарежда и разрежда, изобрѣтава и тържествува надъ своето изобрѣтение, обсъжда, владѣе, покровителствува слабитѣ, като играе ролята на рицаръ, става родителъ и пр. Иде-

али, амбиции, способности дѣтето прокарва въ играта си. Ето цѣльта на игритѣ въ „дѣтската градина“ — слѣдъ като задоволи то своята природа, да получи ясна прѣдстава за живота.

Но критикътъ, недочулъ и недоразбралъ изложениѣ истини продължава да разпраща, че понеже всичко е игра, то работата на учителката се улеснява. За нея не е потребно, кой знае какво образование, защото нейната работа е съ *най-малкиѣ дѣца*.

Едно просто, нагледъ нищожно цвѣтенце е въ състояние да заплете ума на естественика. Често най-проститѣ и дребни нѣща въ природата или вънъ отъ нея оборватъ философи и разни теории, заплитатъ великитѣ умове. Човѣкътъ по-дребнавъ ли е по маловаженъ ли е отъ най-дребнитѣ нѣща въ природата? Не е ли той вѣнецътъ на създанието? Защо, прочее, да омаловажаваме онѣзи, които боравятъ съ него.

Учителката трѣба да е вѣща по всѣки въпросъ, който засѣга дѣтската природа, и да знае, какъ правилно да задоволи нуждитѣ ѝ; тя трѣба, прѣди да прѣдаде живитѣ зародиши на жизненитѣ начала, сама да ги има въ себе си и да ги прилага въ живота си, т. е. тя трѣба да живѣе думитѣ си; тя трѣба да разбира смисъла на живота, за да даде правия смисълъ и на други; тя трѣба да има висше образование. Фребелъ отива по-далече, като казва че въ нейното лице трѣба да виждаме поета, философа, художника, артиста, лѣкаря. Съ това той я поставя на единъ много важенъ постъ, на едно свято призвание.

Само този пътъ води къмъ прогресъ, който полага основи върху закрѣпени вѣчни истини; само онази метода може да е добра, която произлиза отъ вѣщо схващане психологията на дѣтето, както и другитѣ клонове на науката; само оная система е правилна, която дава свобода на мисълта и дѣйствиата. За да има успѣхъ, нужни сж още и издирвания опити, открития на нови пѣтица и начини. Само тогава ще се дойде до златната срѣда. Но кой ще стори това? Никой тѣй живо не се интересува въ тѣзи жизнени въпроси, отнасящи се до дѣтето, както онѣзи, които работятъ съ тѣхъ, заедно съ онѣзи, които имъ сипатизиратъ. Обаче, какъ ще може да се изпълни такава една мѣчна, но блажена работа, и то така, щото да се постигне нѣщо, ако възпитателътъ, учителъ е неподготвенъ за нея? Тогава да приемемъ ли, че работитѣ съ най-малкиѣ дѣца е лесна? Всѣки е способенъ дотолкозъ, щото да може да забавлява дѣца, ала не всѣки току тѣй природно може да ги подготви за животъ, щото тѣ единъ день да излѣзатъ достойни жени и мъже. И тѣй, понеже много се изисква отъ учителката въ „дѣтската градина“, то слѣдва, че и тя трѣба да притежава много.

Критикътъ се обажда пакъ и ни казва, че занимаването съ малки дѣчица е дребна работа и прави личността да издребнѣе въ мисли.

Ако има поле за работа, то е съ малкиѣ дѣца: тамъ човѣкъ се чувствува, че се намира въ щастливо царство дѣто всѣки погледъ и усмивка сж искрени, непромѣнливи; царство, дѣто прѣстревки и задни мисли не сжществуватъ; царство, което съдържа въ себе си много богати рудници, пълни съ скъпоцѣности, които, като се намѣрятъ, обогатяватъ онзи, който е съумѣлъ да се възползува отъ тѣхъ; то е царство на любовта и нѣжността, на най-хубавитѣ ароматни цвѣта. Мислимо ли е слѣдователно, че въ такова едно мѣсто, при такава една атмосфера човѣшката душа, сърдце и умъ ще сж въ застой, ще затѣпѣятъ; възможно ли е да нѣма прогресъ, когато всѣки новъ день донася все по-нови впечатления на онзи, който знае, *какъ* да гледа на дѣтето и какъ, посредствомъ

прозорливостта и наблюдението, той открива тайни и не-
известни до тогава богатства; допустимо ли е, че нашата
душа, сърдце и умъ остават пасивни, когато прѣдъ себе
си имаме едно живо, растеще същество, въ което има
душа, както нашата?! Малкият, дребни работи не сж за
прѣзирание. Цѣль свѣтъ се възхищава отъ величественитѣ
картини на прочути художници, ала много често тѣхната
хубостъ и величие се състои въ най-тънкихъ подробности.

„Голѣмото внимание, дадено на всѣки индивидъ въ
„дѣтската градина“, прави дѣтето сантиментално и капри-
циозно“, мислятъ нѣкои.

Че учителката има шансъ да изучи добръ природата
на всѣко дѣте, е фактъ безспоренъ. И това е една отъ
главнитѣ ѣ цѣли — да бжде колкото е възможно по-
близу до всѣко едно, та като изучи нуждитѣ му, да може
да му помогне. И това тя постига посредствомъ малкиѣ
групи, дѣто ако числото и да е малко, срѣщатъ се
разни естества и характери съ най-чудновати привички.
Както не всички растения изискватъ еднаква грижа, за да
вирѣятъ; така и дѣцата, за да иматъ правилно развитие,
не бива еднакво да се третиратъ, а това изисква време,
особна грижа, трудъ и пр.

Други упрѣкватъ „дѣтската градина“, че тя давала
на дѣцата прѣголъма свобода и съ това ги правѣла не-
годни за училище. Тѣ почвали да гледатъ на училището,
като мѣсто, дѣто тѣхнитѣ капризи трѣба да се удовле-
творяватъ и още, мѣсто за приказки и игри. „Но“, казва
критикътъ, „има много да страдатъ, докато разбератъ, че
тѣхната енергия трѣба да се употреби за по-малка и
сериозна работа“.

Прѣди всичко „дѣтската градина“ се обявява про-
тивъ какъвъ и да било дѣтски капризъ. Доволно разумна
свобода и животъ има дѣтето. Подобно нѣжното цѣте и
то се нуждае отъ слънце, чистъ, свѣжъ въздухъ и пр.
Не е чудно тогава, ако то не намира това въ училището
и ако тамъ то се почувствува въ една суха, пустинна
почва. Защо и училището да не даде нужната свобода
и изобилния животъ, който дѣтинската природа изисква?

Критиката на онѣзи, които симпатизиратъ на въпрос-
нитѣ заведения, била отправена повече противъ нѣкои
не много добри методи, или неподходящъ материалъ
който се употребявалъ и употребява. Ала нищо не е
станало изведнажъ. Извоюванитѣ права на „дѣтскитѣ гра-
дини“ днесъ, както и по-отбранитѣ ѣ свърѣменни системи,
сж плодъ на бавенъ вървежъ, на изтекли години. Три
важни стѣпки стоятъ въ развоѣ на възпитанието. Въ пър-
вата дѣтето е приемало знанията си отъ учителъ. Въ
втората то било карано да извлича знанията си само отъ
книги, както и отъ природата. Въ третата то е приемало
готови вече мисли на други хора. И въ третѣ периоди
дѣтинскитѣ умъ е билъ вързанъ.

Но най-висшата степенъ, до която възпитателнитѣ
идеали достигнали била, когато почнало да се дава на
дѣтето случай за самостоятелно мислене. Дажа и тогава,
когато това съзнание се родило въ умоветѣ на мислители,

педагози, пакъ въ самото начало дѣтето оставало пасивно:
то работѣло, но тази работа му се давала направо плани-
рана отъ възпитателя. Истинската самостоятелностъ не се
състои въ занятитѣ ржцѣ и бездѣлния умъ. Обаче, когато
това съзнание се разбрало по-добръ и по-ясно, това била
най-добрата стѣпка къмъ правилното развиване на дѣтскитѣ
сили. Тука вече дѣтето работи и мисли по своя подбуда.
Работата, както и играта, които влизатъ вече въ ореола
на самостоятелността сж правилни и методични. Наученото
по този пѣтъ може да е малко, може да се забрави, но
навикътъ къмъ трудъ и правилно работене ще остане; и
това е, което ще даде отпослѣ, ако стане нужда, потреб-
нитѣ знания. Подбуда на самия индивидъ, а не наложни-
телна сила ще ни изведе на добръ край, защото тази
послѣдната е спираща сила, сила, която атрофира волята
и заедно съ това — енергията. Истинскитѣ контролѣ е
онзи, който човѣкъ самъ налага на себе си. Мнозина криво
разбиратъ, като казватъ, че контролътъ е негативна сила,
т. е. борба за отстраняване злото. Обаче той е и поло-
жителна сила, чиято функция е да опѣти силитѣ на ин-
дивида. Трѣба, слѣдователно, да се възбуди въ дѣтето
чувството, че то е отговорно не само за злото, което
върши, но и за доброто, което е могло да постигне съ
сжщата сила. Произволителната сила се състои въ това —
да знае, че силата, която имамъ, съмъ отговоренъ да
употребя за велики цѣли.

Благодарение на искрената и добросъвестна критика
постигнало се е това, което днесъ имаме; та най-послѣ
слѣдъ дълги борби и редъ несгоди „дѣтската градина“ е
достигнала, ако не върха си, то поне значителенъ висшъ
уровень, като е помогнала да разберемъ правилтѣ отно-
шения, което разбиране въ резултатъ ще даде правилтѣ
срѣдства, методи.

А това не ще да каже, че всичко е постигнато. Да-
лече отъ тази мисль. Има още много гранитни скали да
се разбиватъ, докато напълно се усвоятъ думитѣ, че „онзи,
който помага на дѣтето, помага на човѣчеството съ та-
кава ясностъ и непосредственостъ, какъто нищо друго не
е въ състояние да даде; че възпитанието почва отъ най-
раннитѣ години, и че то трѣба да е въ свършенъ акордъ
съ вътрѣшния човѣкъ, въ единство съ съчовѣцитѣ, съ
природата и съ Бога; че методи се промѣнятъ, недобри
свѣти отхвърлятъ, формалности прѣзиратъ, неподходящъ
материалъ се лесно промѣня и подходящъ се туря;
но вѣрата въ великия гѣний на душата, че тя може
да расте и схваща въ една поетична и артистична
форма като частъ отъ най-дълбокния смисль на живота, трѣба
да остава вѣчно, неизмѣнно; тъй както „надеждата, дошла
отъ небето, стои като фаръ на брѣга съ цѣль да показва
онова, което ще стане въ бждеще, и както любовта,
която създава небе въ вѣчното настояще“.

Тази вѣра трѣба да стои като пѣтеводна звѣзда,
за да заведе мждритѣ философи и възпитатели до Божес-
твенния идеалъ, т. е. до Бога, отъ когото да почерпятъ
вѣчната мждростъ и тогава да я прѣдадатъ на свѣта.

D. C. Calthrop.

Майката.

„Свършената любовь изпжда вънъ
страха.“

Едничкиятъ синъ въ сѣмейството лежеше въ прѣд-
смъртна агония.

Ето вече четвъртата вечеръ, откакъ се бѣ разболѣлъ.
Въ стаята на болника бѣ душно и горещо, а тя, що
бѣха надъ него, бѣха уморени и загрижени.

Момчето обръщаше главата си, ту на една, ту на
друга страна и болѣзнено охкаше. Три дни вече, какъ
охка, безъ да проговори нито дума.

Бащата не можеше повече да гледа мждитѣ на сина
си. Той отиде въ градината да подиша чистъ въздухъ

Въ сумрака вечеренъ той съзрѣ тамъ смъртъта: тя чакаше нѣкого.

„Кой си ти?“ попита бащата, ако и да знаеше добръ съ кого говори.

— Ти знаешъ, отговори смъртъта, готовъ ли си?

„Готовъ? За какво?“... попита бащата и студентъ потъ обля челото му.

— Азъ трѣба да зема живота на нѣкого отъ тая кжца, каза сериозно смъртъта.

„Тогава земи моя животъ“, отговори бащата, „смили се надъ сина ми! Азъ съмъ го отгледалъ съ голѣми старания и грижи; пазилъ съмъ го като зѣнцицата на околото си — той е единичния ми синъ; насочилъ съмъ го въ правия пътъ и знаа, че ще живѣе достойно... О, земи моя животъ!“

Смъртъта прострѣ сухата си ржка и каза:

„Ела!“

Изведнажъ бащата почувствува изблика на сила, на жизненостъ, що течеше въ жилитѣ му — той бѣ здравъ, тъкмо въ разцвѣта на възрастта си...

Гледката наоколо му бѣ тъй мила: дърветата край църквата, обвити въ тайнствената вечерна дрезгавина, стърчеха мълчеливо; камбанарията се издигаше величаво къмъ небесния сводъ. Тамъ долъ лжкатушеше рѣката, като миеше нѣжно крайбрѣжието, дѣто почиваше стадо-овци. Една по една тия сцени на милия роденъ край чезнѣха въ полумрака, губѣха се изпрѣдъ очитѣ му — наставаше нощъ...

Всичко това го дълбоко възбуди: сърцето му се силно разтупа, обзе го ужасъ при мисълъта, че му прѣдстои да се раздѣли на винаги съ живота. Какъ? Нима до сега той не бѣ съзнавалъ, че живѣе и че му е толкова милъ животътъ?...

Смъртъта все още държеше прострѣна ржката си.

Бащата се борѣше въ себе си, но въ колебанието си той стана по-слабъ, а желанието му да живѣе се усиляваше.

Искаше му се да намѣри нѣщо, което би оправдало нерѣшителността му да се пожертвува.

Градината той самъ бѣ насадилъ; нивитѣ недалечъ отъ него той самъ бѣ обработвалъ. Цвѣтята навеждаха главичкитѣ си при вечерната мрачина и се слушаха съливно. Бѣше тихо, толкова тихо, че дори най-малкия звукъ се чуваше ясно.

Смъртъта все още чакаше...

Прокѣтитѣ въ далечината свирката на влака, съ който той отиваше до близкия градецъ. Никога ли вече нѣма да отиде тамъ?...

Що да прави? Цѣлата природа наоколо мълчеше, безучастна къмъ неговитѣ страдания.

Птичкитѣ подскачаха по клонетѣ на дърветата, а листата весело шумолѣха, галени отъ вечерния зефиръ. Всичко дишаше животъ, тоя животъ, който той трѣбаше за винаги да напусне.

Единъ отъ конетѣ въ обора изцвили. Бащата тръгна къмъ тая посока, отдѣто се чу гласътъ. Колко много работа го чакаше! Кучето излая — тоя звукъ го прониза като съ ножъ.

„Готовъ ли си?“ попита пакъ смъртъта.

— Не, не! азъ немога да дойда, каза бащата полугласно.

Той се обърна и се запжти за въ кжци съ наведена глава.

Като не смѣеше да отиде, дѣто лежеше синътъ му, той се отправи къмъ своята стая, тръшна се на единъ столъ въ тъмнината и дълбоко въздѣхна. Сърцето му тъй силно тупаше, щото ударитѣ му се чуваха. Една дива радостъ го обзе — той се отърва отъ смъртъта.

Въ стаята на болника останаха само майката и двѣтъ му сестри. Нощъта разпрострѣ чернитѣ си крилѣ. По-малката сестра, уморена отъ бдѣние върху болния, излѣзе тихо отъ стаята и отиде въ градината. Тя видѣ странната фигура и разпозна смъртъта.

„Азъ трѣба да зема живота на нѣкого тукъ въ тая кжца“, каза смъртъта.

— Смили се за брата ми, извика момичето съ треперещъ гласъ, ето, земи мене вмѣсто него. Азъ не мога да живѣя сама — той е всичко за мене, ние се толкова обичаме! Увѣрена съмъ, че той никога нѣма да ме забрави.

„Ела тогава“, каза тихо, но повелително смъртъта и прострѣ костеливата си ржка къмъ нея.

Момичето цѣло се разтрепера отъ страхъ: младата ѣ кръвъ ружна, очитѣ загъмнѣха, движенията станаха нервни и безпокойни. Страшната фигура, прикрита съ сивъ плащъ и съ цѣклени очи приближаваше съ прострѣна ржка...

Звѣздитѣ на небосклона свѣтѣха съ вълшебенъ блѣсъкъ. Бѣлитѣ надгробни камъне въ царството на вѣчното безмълвие сочеха къмъ небето. Рѣката, като снопъ сребърни, звѣздни лжчи ѣ пращаше своя привѣтъ, тая сжцата рѣка, край брѣга на която тѣ бѣха толкова играли. Малката пжтека, що извиваше татъкъ въ полето, момичето познаваше твърдѣ добръ и колко я обичаше: всѣка трапчинка, всѣки камъкъ и цвѣтицата край нея ѣ бѣха тъй мили!

И тя разбра, колко ѣ е милъ живота и цѣла се смръзна. Тогава се завърна бърже и си отиде разплакана въ кжци.

Слѣдъ полунощъ по-голѣмата сестра отиде въ градината и се намѣри лице съ лице съ смъртъта.

„Азъ чакамъ“, каза послѣдната.

— Азъ ще дойда съ тебе, каза твърдо младата мома, заради него мога да сторя всичко. Азъ съмъ силна и дързостна. Ние сме играли, чели, учили заедно, той е тъй скжплъ за всички ни — азъ ще дойда вмѣсто него.

Отново смъртъта прострѣ ржката си.

Младата мома се спрѣ и замисли. Тя се намираше въ зората на живота си; при това неможеше вече да разполага съ него — той не принадлежеше само ней. Смѣлостъта ѣ почна да чезне щомъ си спомни, що трѣба да жертвува. Що ще прави годеникътъ ѣ? Гжститѣ дървета тамъ долъ край черковния дворъ, тъй тъмни и страшни въ тоя нощенъ часъ, ѣ напомняха за много мили сцени подъ тѣхната сѣнка. Тамъ тя почувствува за пръвъ пжтъ сладостъта на живота. На близу го неа бѣ и триндафиловия храстъ, отъ който тя отжсна червената роза, която даде на гостеника си, като знакъ на нейната любовъ, която неможеше да изрази съ думи.

Братъ ѣ не бѣ изпитвалъ подобна радостъ въ живота си. Тия чувства сж още чужди за него, та ще му бжде по-лесно да се раздѣли съ живота. Самата арома на градината и цѣлата чаровна околностъ ѣ нѣжно шепнѣха за бждещето ѣ участие въ живота; розитѣ, карамфилитѣ, теменугитѣ, миризливата резеда ѣ се виждаха като здрави брънки, що я свързваха съ земята и живота, който тя тъй обичаше!

Безъ да каже нито дума тя се върна въ кжци — очитѣ ѣ бѣха пълни съ сълзи. Тя се почувствува сега слаба да срѣщне смъртъта, но твърдѣ силна да живѣе.

Най-послѣ къмъ зори яви се майката. Тя бѣ оставила дори сега нѣкой другъ да бди край болното легло.

Сълзитѣ бѣха така замръжли очитѣ ѣ, щото тя не може изведнажъ да съзре смъртъта.

— „О!“ извика тя, като сложи ржката на гърдитѣ си: „ти си дошла за него?“

— Да, отговори смъртта, азъ дойдохъ да зема живота на единъ отъ васъ.

Майката се приближи усмихната.

„Азъ съмъ готова!“ каза тя смирено.

Смъртта прострѣ ржката си.

„Мога ли да привърша нѣкои работи прѣди да дойда съ тебе?“ проговори майката.

— Ще те почакамъ, каза тайнствената фигура.

Майката отиде въ къщи и набърже тури всичко въ редъ.

Тогава тя сложи книгитѣ си и ключоветѣ въ стаята на по-възрастната си дъщеря. Слѣдъ всичко тя отиде при болния и хвърли послѣденъ дългъ погледъ върху него. Нито мжжътъ ѝ, нито дъщеритѣ ѝ смѣха да ѝ проговорятъ. Тя си прѣдстави своя милъ синъ, като малко, слабо дѣте, когато го сложиха за пръвъ пжтъ въ ржцѣтѣ ѝ. . . Тя го гледаше ненаситно: стори ѝ се, че усмивка бѣ озарила лицето му.

Тогана тя излѣзе.

Цвѣтята разтваряха вече стиливитѣ си очички; хладниятъ утриненъ зефиръ раздухваше кждрицитѣ на косата ѝ. Тя се огледа наоколо: видѣ чифлика, селото, черквата, къщата; спомни си за мжжа си и дъщеритѣ си — тѣ не се нуждаятъ вече отъ нея, ще я замѣстватъ въ работата ѝ. Внезапно се сепна. . . Дѣ е смъртта? . .

Нѣмаше никой въ градината. Тя изтри очитѣ си и съзрѣ, че нѣкой идѣше по пжтеката къмъ градинската вратичка.

„Азъ съмъ готова“, каза майката и прострѣ ржката си, като се приближи.

Фигурата улови ржката ѝ нѣжно.

„Сестра ми си е отишла“, каза тя.

— А ти? едва промълви майката.

„Азъ съмъ животътъ!“

Тя полетѣ къмъ къщата. На прага я срѣцна мжжътъ ѝ.

„Тихо“, каза послѣдниятъ, „той заспа!“

Вѣтрень Стояновъ и Вѣтрень Непостояновъ.

(Срѣщатъ се по кръстопжтъ и почватъ разговоръ.)

Вѣтрень. Хей, Вѣрчо, за кждѣ тѣй бързашъ?

Вѣрчъ. Отивамъ на Църква и на Недѣлно Училище, което засѣдава подиръ отпуска.

Вѣтн. Колко си наивенъ! Че ти още ли ходишъ на библиейско училище? Ти трѣба вече да си не по-младъ отъ 16 години.

Вѣр. Да ти кажа право, Вѣтърчо, мене ми се харесва думата *наивенъ* или *невиненъ*. Онзи день бѣхъ въ сждилището — баща ми, както знаешъ, е адвокатъ — и забѣлѣзахъ, че когато сждията обяви подсждимиятъ за *виновенъ*, човѣкътъ прѣмалъ и плака като малко дѣте.

Вѣтн. Ти не ме разбра. Исканъ да кажа че ти трѣбаше вече да си свѣршилъ Недѣлното Училище.

Вѣр. Но азъ не мисля тѣй, Вѣтърчо. Гимназията не се свѣрша до като станемъ на 18 или 19 години; Висшето Училище — до като сме на 22 или 23 години. И подиръ това опитнитѣ хора увѣряватъ, че сж потрѣбни двѣ-три години практика, за да свикне човѣкъ съ работата си.

Вѣтн. Добрѣ, че що ако е така?

Вѣр. Ето що. Ако ни зема толкова врѣме да изучаваме естествения свѣтъ и материалнитѣ науки, колко повнимателно трѣба ние да изучаваме духовния свѣтъ, въ който ще прѣкараме вѣчността! При това, ние трѣба да се учимъ, какъ да растемъ въ правдивостъ, какъ да ставаме добри, добросвѣстни; а това се учи главно въ Църквата и въ Недѣлното Училище.

Вѣтн. Брееей! че ти си станалъ цѣлъ проповѣдникъ. Хайде, хайде върви на твоята благочестива забавачница!

Вѣр. Подигравашъ се, Вѣтърчо; но азъ съмъ увѣренъ, че ти щѣше да избѣгашъ съ врѣме много главоболия, както и майка ти много скърби, ако дохождаше на проповѣдъ и на библиейското училище.

Вѣтн. Да си ти кажа право, Вѣрчо, азъ искамъ да посвѣтувамъ. Добриятъ човѣкъ е половинъ жена.

Вѣр. Кой ти каза това? Ами Царъ Освободителъ! Ами Гладстонъ Велики! — У тѣхъ липсваше ли мжжество, защото бѣха добри и богобоязливи? Ами бившиятъ американски прѣдседателъ Тодоръ Розвелтъ, — не е ли мжжъ и половина!

Вѣтн. Е, това не мога да отрека. Тѣзи мжже сж нѣщо повече отъ мжже, — тѣ сж герои.

Вѣр. Вѣрно. Но ще ти кажа и друго нѣщо. Помнишъ ли Пенчо Високомѣровъ, който бѣ въ младежкия класъ, когато и ти още посѣщаваше Недѣлното Училище?

Вѣтн. Помня го добрѣ. Защо питашъ?

Вѣр. Ще видишъ защо. Като остави нашия класъ, той почна да ходи по разни увеселения въ света недѣля; навикна да пуши цигари; а афиона въ тѣхъ, споредъ доктора, го затжпилъ умствено, и никотинътъ му поврѣдилъ бѣлитѣ дробове.

Вѣтн. Я, гледай! Послѣ?

Вѣр. Като се сдружи съ лоши другари, навикна се да попиыва, да псува, да блягослови, да играе на табла, докато нѣщо се случи — и той забѣгна далечъ отъ дома си.

Вѣтн. Знае ли се кждѣ е сега?

Вѣр. Да; онзи день азъ прочетохъ его що въ „Варненска Поща“ (подава вѣстникъ на Вѣтърчо). Видишъ, Пенчо се самоубѣлъ въ Варна, като остарѣлъ за майка си туй писъмце (Вѣтрень го чете съ гласъ):

„Мила Мамо,

Недѣй ме осжда за туй, което съмъ сторилъ. Като не мога да побѣдя, или прѣмахна дяволската охота за ракия, прѣмахвамъ себе си. Кажи на Петърчо [отъ мене] хубаво да те слуша, и никога да не вкусва проклетата течностъ, която ме смѣква днесъ въ студения гробъ.

Синъ ти: Пенчо“.

Вѣтн. Бееей, азъ не мислѣхъ, че той ще отиде до тамъ.

Вѣр. Такова нѣщо става постепенно. Никой не става развратникъ изведнажъ; и ако се ползуваме отъ духовнитѣ влияния на църквата и библиейското училище, нѣма вѣроятностъ, че ние ще достигнемъ подобенъ край.

Вѣтн. (Наведенъ. Слѣдъ малко мълчание:) Бе, Вѣрчо, и азъ почти се рѣшавамъ да дойда съ тебе. Не искамъ да наскърбявамъ родителитѣ си и да опозорявамъ дома си.

Внѣ. Браво, Вѣтрчо! Ела! И да видишъ, какъвъ добъръ учителъ имаме:

Вмт. Хубаво. Да идемъ.

Внѣ. Азъ всѣкога съмъ те обичалъ, Вѣтрчо. Слушай, послѣдната камбана бие. Нека побързае да си вземемъ мѣста.

Внп. Хайде! И вѣрвамъ, че ще те изпѣрва, за-

щото азъ правя по-голѣми крачки. (Бързо изчезватъ отъ сцената, Вѣтрень весело крачейтъ напредъ).

Красно-село, при София.

Прѣведе отъ английски:

Искринъ Правострълково.

„Дайте на Бога това, което е най-добро“.

Charles Le Sleight.

Пастиръ Кларкъ поздрави сърдечно току що влѣз-
налия г-нъ Сандърсъ и седна близу до него на канаето.

„Поради Вашата вчерашна проповѣдь“. . . внезапно започна г-нъ Сандърсъ, като търкаше голата си глава. . .

— Да, да. . . промърмори пастирътъ загрижено. Единичниятъ му синъ Хенри, се бѣше наскоро сгодилъ за единичката дъщеря на дошлия и той се страхуваше да не би нѣщо да охлади добритъ чувства между двѣтъ сѣмейства. Вчера слѣдъ службата жена му бѣ казала: „Страхувамъ се, че ти бѣше много откровенъ въ проповѣдта си тая сутринъ. Ти знаешъ, че г-нъ Сандърсъ е донѣкъдѣ противъ чуждестраннитъ мисии. Дано не се е докачилъ. И дано не попрѣчи това на Хенри“.

Мислитъ му се прѣкъснаха отъ думитъ на дошлия:

„Голѣмо впечатление ми направи проповѣдта Ви. Въ заключение Вие казахте, че пари, дадени за чуждестранни мисии, извършватъ двойно повече, отколкото тукъ въ отечеството ни. Това се отнася за мене. Наистина, ако дѣйствително си струва, азъ прѣдприемамъ да сторя нѣщо въ това направление. Особно впечатление ми направиха послѣднитъ Ви думи: „Дайте на Бога това, което е най-добро!“ И азъ искамъ да дамъ най-доброто отъ това, което имамъ, на Бога: намѣрете нѣкой способенъ младежъ, който желае да стане чуждестраненъ мисионеръ и азъ ще дамъ всичкитъ нужни за заплатата му пари. Какво ще кажете за това?“

— О, Вие сте много благороденъ, много щедъръ! извика съ вѣзторгъ пастирътъ.

„Азъ съ радостъ се отзовавамъ на Вашата покана“, каза търговецътъ. „Когато намѣрите достойния за цѣлѣта младежъ обадете ми, и азъ ще Ви връжа пѣтнитъ раз-
носки и заплатата му за първата година“.

Едва посѣтителътъ излѣзе и нѣкой другъ почука на вратата, като каза:

Занятъ ли си много, тате?“

— Никога не съмъ толкова занятъ, щото да не мога да поговоря съ тебе, Хенри“, отговори бащата, „влѣзъ, чадо мое!“

Когато говорѣше съ сина си, той несъзнателно промѣняше гласа си — той ставаше нѣкакси особно нѣженъ. Жена му често казваше: „Отъ веселия тонъ на гласа ти познавамъ, че говоришъ съ Хенри“.

Младежътъ приличаше твърдѣ много на баща си: високъ, нѣженъ, съ кафени правилни очи и свити устни. Той сложи една банкнота отъ 100 лева златни на писалището, като каза:

„Скроменъ приносъ за издрѣжката на единъ мисионеръ, тате, изпратенъ отъ Лука Джонсънъ, кочияшътъ на г-нъ Сандърсъ. Той ми каза: „Г-нъ Хенри, моля, дайте тия пари на пастиря за мисионерска работа, като му обясните, че това е „най-доброто“, което притежавамъ. Не казвайте никому за това“.

— Тази ми проповѣдь изглежда да е подбудила паството ми, заблѣлжи пастирътъ.

„Тя засегна най-силно мене“, каза Хенри, особно фразата, „дай на Бога най-доброто“, не може да излѣзе отъ ума ми. Азъ рѣшихъ да се посветя на работа въ иностраннитъ мисии“.

— Да направишъ, какво? извика бащата. Хенри хо-
дѣше насамъ-нататъкъ изъ стаята, обаче остриятъ погледъ на баща му го спрѣ.

„Да ида мисионеръ въ Япония, като вѣрвамъ, че мисионерското дружество ще има срѣдства да ме изпрати“.

— Охъ, да! Този е най-важниятъ въпросъ, каза бащата съ единъ чудно изпитателенъ погледъ, нѣматъ пари и прѣдстави си, че срѣдства се не намѣрятъ?“

„Тогава ще съмъ принуденъ да седя у дома, тате?“

Баща му се вгледа въ окаченитъ на стѣната картини и като че всѣка една отъ тѣхъ му прѣдставяше дома безъ любимия синъ, раздѣленъ отъ тѣхъ за винаги.

Внезапно той попита: „Какво мисли Естиръ за твоя планъ?“ — Още не съмъ ѝ говорилъ за това. Не се страхувамъ отъ нейното рѣшение, каквото и да е то.

Лесно ще е, ако я оставятъ сама да рѣши въпроса за себе си, но ако генералката, искамъ да кажа, ако майка ѝ рѣши заради нея?“

Въ думитъ му прозвуча нѣкаква надежда, която послѣдната мисль наново помрачи.

Той се обърна пакъ къмъ баща си: „Азъ съмъ обмислилъ всичко, тате. Ако трѣба да отида самъ, ще го сторя безъ всѣкакво колебание, па каквото ще да стане. Слѣдъ кжсо мълчание пастирътъ каза съ слабъ разтреперанъ гласъ:

— Остави ме да помисля за малко и ще видя, какво можемъ направи.

Когато остана самъ, пастирътъ си хвана главата съ ржцѣтъ и дълбоко въздѣхна. За години той бѣше градилъ великолѣпни кули и, когато мислѣше, че започватъ да се реализиратъ — всичко въ мигъ се срути. Прѣзъ послѣднитъ 25 години, той положи неуморими старания догдѣ Хенри завърши наукитъ си и му стана помощникъ. Слѣдъ нѣколко години, когато той вече отслабне, Хенри ще подѣеме работата му, а като прѣмине отъ тоя свѣтъ, милитъ ржцѣ на Хенри ще склопятъ очитъ му въ послѣдната минута.

Той се наведе надъ писалището и горчиво зариди.

„Не, това нѣма да бжде! Азъ нѣма да го пусна да отиде!“

Внезапно той погледна нагорѣ сепнатъ. Стори му се, че единъ тайнственъ нѣженъ гласъ шепнѣше: „Защото Богъ толкозъ възлюби свѣта, щото даде Своя Единороденъ Синъ, за да не погине всѣкой, който вѣрва въ Него, но да има животъ вѣченъ“.

Рѣшението зависѣше отъ самия пастирь, на когото бѣше обѣщана помощта за единъ мисионеръ. Хенри не можеше да отиде безъ поддрѣжка. Дали ще бѣде криво да намѣрятъ другъ младежъ и го изпратятъ, като замѣстникъ на Хенри. Може би, ако внуши на г-жа Сандърсъ, тя ще може чрѣзъ дъщеря си да го повлияе и отвърне отъ намѣрението му, па може би и г-нъ Сандърсъ ще си оттегли обѣщанието, ако знае, какъ стоятъ работитѣ... Пастирьтъ рѣши още сѣщата вечеръ да се срѣщне съ него.

Бърже той грабна шапката си и отиде въ дома на г-нъ Сандърсъ, когото, за щастие, намѣри още буденъ, ако и да бѣ доста късно.

„Нѣщо извънредно? запита г-нъ Сандърсъ, като забѣлѣжи смутения изгледъ на посѣтителя.

— Да! изпъшка проповѣдникътъ и повтори разговора си съ Хенри.

„Ами сега?“ извика г-нъ Сандърсъ, като изслуша разказа, „ако той отиде, безъ съмнѣние, и Естиръ ще отиде съ него“.

— Така изглежда, отговори проповѣдникътъ, както виждашъ и двамата сме поставени въ голѣмо затруднение. Загриженъ и смутенъ, г-нъ Сандърсъ изтри челото си и каза:

„Ние мислѣхме, че сме отдѣлили за Бога най-доброто, обаче слѣдъ всичко излѣзе, че не сме сторили това, поради което Всемогъщата рѣка се намѣси и взима твоя синъ и моята дъщеря.. „Човѣкъ прѣдполага, но Господъ разполага“. Какво да правимъ сега?

— Ти можешъ лесно да оправишъ всичко, каза тихо Д-ръ Кларкъ: оттегли си обѣщанието за поддрѣжката на мисионера и Хенри нѣма да има възможностъ да отиде — другъ начинъ нѣма. Тогава ще прибѣрзаве съ сватбата, и той ще се остави отъ намѣрението си.

Г-нъ Сандърсъ стана, походи насамъ-нататъкъ изъ стаята, подигна завѣсата, вгледа се въ тъмнината прѣзъ прозореца и най-сетнѣ пакъ дойде при пастиря и каза:

„Слушайте, Докторе, вие сте мораленъ и по съвѣстенъ отъ мене, но прѣдположете си, че нѣкой дойдѣше при васъ и безъ позече забикалки ви попита, дали е право да си вземе назадъ това, което е далъ на Бога, какво ще му отговорите?“

— Не е право, отговори пастирь Кларкъ бърже.

„Сѣщото е и съ мене“, каза търговецътъ. „Азъ не мога да си ги взема назадъ. Не е ли тъй?“

— Вие сте правъ, отговори събесѣдникътъ му и стана. Въпросътъ е рѣшенъ. Още утрѣ ще съобща на Хенри, че пжтътъ му е оправенъ за отиване. Лека нощ!“

Двамата постояха за мигъ съ стиснати рѣцѣ, послѣ единиятъ се запъти въ тъмнината за дома си, а другиятъ се трѣшна тежко на стола и дълбоко въздѣхна.

II.

Г-жа Сандърсъ бѣше твърдѣ способна жена — каквото и да прѣдприемѣше, тя го извършваше до край и то твърдѣ задоволително.

Тя упражняваше особно силно влияние върху другитѣ, а за способността си, проявена въ уредбата на домашнитѣ работи, тя бѣ си спечелила името „Генералка“.

Мижтътъ ѝ често ѝ се противеше, но Естиръ се подчиняваше напълно. Даже самиятъ Хенри бѣ принуденъ да прѣдставя, каквото и да било, първо прѣдъ майката и послѣ прѣдъ дъщерята. При все това тя бѣ напълно задоволна отъ избора на дъщеря си, защото виждаше въ Хенри човѣкъ, който постоянно прогресираше и скѣрбѣше, че Естиръ не можеше да се мѣри съ него въ това отношение.

Като се научи за намѣрението на Хенри да отиде като мисионеръ въ Япония, тя се твърдѣ смутн и при-

бърза да прѣдупрѣди дъщеря си, че тя е длѣжна да се подчини напълно на майчината си воля.

„Колко глупаво! Да се отрече отъ такова свѣтло бѣдеще, за да се погребѣ въ Япония“, казваше гордата майка на дъщеря си. „Нѣма да допусна по никой начинъ ти да отидешъ съ него. Ти трѣба да го накарашъ да се отрече отъ намѣрението си. Умоли го да не отива заради тебе; кажи му, че разбирашъ идеалнитѣ мотиви, които го каратъ да стори това, че му симпатизирашъ напълно, но си убѣдена, че и тукъ има случаи за подобна полезностъ. Каквото и да правишъ, дѣте мое, не му обѣщавай да отидешъ съ него, защото азъ нѣма никога да се съглася на това!“

Естиръ изслуша тихо, както всѣкога, свѣтитѣ на майка си. Тя рѣши покорно да ги изпълни, като откаже на Хенри да отиде съ него.

Сѣщиятъ день слѣдъ обѣдъ тя седѣше на верандата, когато той се зададе откъмъ полянката съ живи, бързи стѣпки. Никога по-рано тя не бѣ му се виждала тъй прѣлестна, както сега. Той се спрѣ за минутка и я гледаше съ тихо задоволство.

Е, не можешъ ли да кажешъ поне „добъръ день“, каза тя и се изчерви.

— Не, покъртенъ съмъ дълбоко, едва промълви той.

Слѣдъ кѣса пауза той продължи сериозно:

— Имамъ нѣщо важно да ти съобща. Тя веднага го погледна, което го накара да извика:

— Какъ, ти знаешъ всичко? Кой ти каза?

— Мама. Баща ти съобщилъ още снощи новината.

Нѣкакси неприятно стана на Хенри, дѣто баща му така бърже бѣ разкрилъ намѣрението му.

— Е, какво мислишъ за това? попита той.

„Симпатизирамъ на идеята ти“, каза тихо тя. „Благородно е отъ твоя страна да пожертвувашъ себе си, но не мислишъ ли, че има довольно случаи за тебе да си полезень тукъ въ отечеството си? Жално е да се откажешъ отъ хубавото си бѣдеще и да погребешъ талантитѣ си въ Япония.“

Слаба усмивка заигра по устнитѣ му. Той разпозна въ думитѣ ѝ познатитѣ изрази на г-жа Сандърсъ. Той се приближи повече до нея и се намѣсти така, че да може по-добрѣ да наблюдава лицето ѝ.

„Ти ми каза това, което другъ нѣкой мисли“, пошепна той. „Сега, мила, моля ти се, кажи ми, ти, какво мислишъ!“

— Азъ мисля, че е хубаво да отидешъ, но не мога безъ тебе; ти не трѣба да ме напуснешъ по тоя начинъ!

„Но азъ нѣма да те оставя, мила! Ще прибѣрзаве съ сватбата и ще отидемъ заедно, разбира се!“

— Не бива да отивашъ, повтаряше тя настойчиво.

Като се вгледа въ изражението на лицето ѝ, Хенри за пръвъ пжтъ забѣлѣжи, че въ горната частъ на лицето си Естиръ прилича на баща си, а въ устнитѣ — на майка си.

Той разбра веднага, каква е волята на майка ѝ — тая слѣла покорностъ не му се харесваше.

Дали има у нея сила да противостои на диктаторството на майка си? Можеше ли да я накара да се съгласи съ него? Той хвана нѣжно двѣтѣ ѝ рѣцѣ и започна да я умолява:

„Мила моя, нали ще дойдешъ съ мене?“

Тя не отговори нищо. Той продължи разпалено:

„Ти си моя. Ти си обѣщана на мене. Искамъ да ми обѣщашъ, че ще дойдешъ съ мене, защото азъ трѣба да замина.“

— Почакай до утрѣ, рече тя.

„Не, сега трѣба да ми кажешъ“, настояваше той Хенри усѣти, че рѣцѣтъ ѝ треперѣха. Той върваше че тя е готова да го послѣдва, но се боеше да не би

майка ѝ да я разубѣди. Ето защо настояваше за отговора ѝ още отсега.

„Мила Естирь, погледни ме! Не любиш ли ме? Нѣма ли да си доволна да си съ мене, кждѣто и да е? Види се, че не ме любиш напълно, щомъ трѣба тъй дълго да обмисляш тоя въпросъ.

— Хенри, извика тя изобличително съ треперещи устни, ти знаешъ, че те любя... Азъ искахъ само да го обмисля по-дълго и да поговоря съ... .

Чуха се стѣпки въ салона и слѣдъ минутка майка ѝ се показа на вратата. „О, Хенри, добъръ день! каза по-слѣдната всесло, знаешъ ли че въ хора сж дошли нѣколко нови пѣвци?.. Естирь, донеси ми, моля, единъ столъ!“

Хенри се чудѣше, дали майката е подслушвала разговора имъ. Това изглеждаше твърдѣ вѣроятно. Тя ги не остави ни минута насамъ. Той бѣ принуденъ да си отиде, безъ да получи желаното общание.

Когато намина у тѣхъ идната вечеръ за да узнае рѣшението на Естирь, той завари Лука Джонсънъ, файтонджията, че седѣше на стѣпалата на верандата.

„Добъръ вечеръ, господине“, каза Лука тихо като си свали почтително шапката, а на въпроса, дали е у дома г-ца Естирь, той отговори:

— Госпожицата? Не, тѣ отпътуваха за морския брѣгъ.

Той погледна смутено къмъ вратата и продължи: „Познаваше се, че бѣха много смутени; г-ца Естирь като че бѣше плакала“.

— Заминали! извика Хенри. Защо тъй неочаквано? Ще се бавятъ ли много?

Лука не знаеше нищо. Той го покани да влѣзе въ кѣщи, дѣто слугинята му каза, че дамитѣ бѣха отпътували за нѣколко мѣсеца, и че сж оставили една бѣлѣжка за него, която тя му връжи.

Той я турна въ джоба си и бърже отиде въ кабинета си, дѣто скѣса плика и прочете нѣколкото думи, написани отъ Естирь.

„Мили Хенри,

Слѣдъ като добръ обмислихъ въпроса, отговарямъ: избери, или мене, или Япония! Надѣя се че скоро ще получа отговора ти.

Твоя Естирь“.

„Продиктувано отъ „генералката“, промѣлви Хенри сърдито.

Краткостта и студенината на писмото, както и самия изразъ за избора произведоха върху му точно такъвъ ефектъ, какъто г-жа Сандърсъ, безъ съмнѣние, желаше и очакваше.

Той не само се докачи, но и разядоса: взе перото, извади единъ листъ хартия и написа слѣдното:

„Драга Естирь,
Азъ избрахъ Япония.

Хенри.

Слѣдъ като го прѣпрочете нѣколко пѣти, той го скѣса и повторно написа:

„Мила Естирь,
Азъ ще отида въ Япония. Ако нѣкога промѣнишъ рѣшението си, помни, мила, че те чакамъ и, че съмъ вѣчно

Твой, Хенри“.

Той сгъна листа, запечата го и го занесе на пощата. Ядѣтъ му още не бѣ прѣминалъ. На другия день той се ядосваше, че прибързалъ, като мислѣше за многото начини, съ които би могълъ да се изрази по-добръ. Той устоя на рѣшението си: приготи се за пѣтъ и скоро тръгна за бѣдещия си домъ, безъ да види вече Естирь.

III.

Прѣзъ първитѣ четири мѣсеци той не получи нито дума направо отъ Естирь. Единъ день бѣ изненаданъ да приеме едно писмо само съ слѣднитѣ думи:

„Рутъ 1:16“.

„Какво ли значи това?“ мислѣше си той.

Съ разтупкано сърдце той взе библията си и като намѣри Рутъ, първа глава, шестнадесети стихъ, прочете слѣдното:

„Не ме принуждавай да те оставя и да не ида подирѣ ти, защото дѣто идешъ ти и азъ ще ида, и дѣто останешъ и азъ ще остана: твоитѣ людие ще бѣдятъ мои людие и Блѣ твой — Богъ мой“.

Случайно погледътъ му се спрѣ на датата и той весело извика: „Тя го е пратила на 21-я си рожденъ день. Съ тия думи тя провъзгласява своята независимостъ — значи тя иде! На Бога трѣба да се даде най-доброто“.

Прѣвела отъ английски:

Люба Ст Пачеджиева:

Недѣлното училище.

Урокъ I-и за Септември 4-и.

Прѣговоръ. — Иеремия 18:1—10.

Уроцитѣ отъ миналитѣ три мѣсеца могатъ да се прослѣдятъ най-добръ въ свѣзка съ описаната отъ пророка случка съ грънчаря и неговото колело. Тукъ се вижда, какъ именно Богъ е дѣйствувалъ съ Израила, както и съ другитѣ народи въобще.

Единъ день, воденъ отъ Божия Духъ, пророкътъ отишълъ въ долината Хивокъ, вѣнъ отъ града, дѣто въ една колиба наблюдавалъ, какъ работѣлъ нѣкой-си грънчаръ. Послѣдниятъ зель кѣсѣ калъ отъ стоящата до него купчинка, овалялъ и

добръ и я поставилъ на колелото, което самъ движелъ. Той оправялъ сѣда постоянно, ту отвѣтрѣ, ту отвѣнъ съ рацѣтъ си, за да му даде хубава форма и го направи годенъ за работа. Най-послѣ отъ купчинката безформена маса става красивъ сѣдъ, достоенъ да краси трапезата на кой да е палатъ, или да се употрѣби при богослужението въ храма.

Сега трѣбало да се постави сѣдътъ въ пещъта, но нечаяно при послѣднитѣ дрижения на колелото той се разнася на десетки части, които се прѣскаятъ наоколо. Пророкътъ мислѣлъ, че грънчарьтъ ще захвърли съвсѣмъ тая калъ, като негодна вече за нищо, тъй като не сполучи да направи желания идеаленъ сѣдъ. Обаче, за голѣмо негово

дането на Господа Исуса Христа. Ще рече, ако е билъ тукъ-тамъ третиранъ въпросътъ за безсмъртието на човѣка, това е било на вторъ планъ, като въпросъ, който не е могълъ да се мине мълчеливо, когато се говори за Начала на сѣщия сѣкия, духовния животъ. Ето защо у ап. Павла се срѣщатъ напътвания, като слѣдното: „Чрѣзъ Христа се обогатихте въ всѣко слово и всѣко знание“, което ще каже, че познанието на И. Христа, чрѣзъ съобразуване прѣвъзхожда всѣка философия и наука, които ни опознаватъ съ въпроситѣ за душата.

Това е поставено така въ християнството — и благоговѣствуването на И. Христа го прави изключително въ общата верига на старитѣ и дневнитѣ религии — а въ религиитѣ на Индия и Тибетъ, запазили традицитѣ на миналото, въпросътъ е поставенъ тѣкмо обратно. Ако и да сѣ имали основатели, както считатъ Кришна и Гаутама Буда, тия религии сочатъ на основателитѣ само като на духовни, съвършени човѣци, извършили своята земна еволюция и владѣещи мѣдростта Божия. По такъвъ начинъ, като не се благоговѣствува въ тѣхъ Синъ Божи, като въ християнството, знанието зема прѣднина прѣдъ всичко друго и то съставлява главния въпросъ на религиозната мѣдростъ. И защото отъ древно врѣме още е съществувала непрѣкъснатата тайна школа на обучение и мѣдростъ, чрѣзъ непосредствено опознаване на невидимия миръ, тамъ сѣ постигнати удивителни резултати въ духовнанието. Въ древно врѣме Индия е била огнището на тайнитѣ знания (мистеритѣ). Египетскитѣ жреци, ония на Халдея, Гърция и други язически страни, сѣ отъ тамъ сѣ палили факела на своето духовнание; дори Платонъ, Питагоръ и др., които въ Гърция идѣха като реформатори-философи, дори и тѣ бѣха ходили по Египетъ и други далечни страни, за да изучаватъ тия мѣдрости. Даже въ първитѣ врѣмена на християнството, когато Христосъ се благоговѣствуваше по свѣта лично отъ апостолитѣ, гностицитѣ, които минаваха за познавачи на мистеритѣ, възприеха християнството подъ форма на вътрѣшенъ и най-горенъ класъ членове на черквата, но разцѣплението не закѣснѣ. То се наложи само по себе, защото посокитѣ на движението бѣха противоположни: онова, което стоеше на прѣденъ планъ въ апостолитѣ, минаваше на вторъ планъ у другитѣ, точно така, както отъ самото начало указвахъ на различието между християнството и будизма. Съ довѣрие къмъ ония, които сѣ били непосредствени ученици на И. Христа, повлияни отъ примѣра на тѣхното самопожертвуване, на което сѣ били чужди ония, които сѣ търсили само духовнопознание по единъ, така да се каже, школски методъ, хората сѣ пригърнали новото апостолско учение и подредили църквитѣ си, а гностицитѣ малко по малко се разрѣдили и изгубили. По такъвъ начинъ есеенската школа на мистицизмъ, факела на която е билъ запаленъ отъ Индия, която школа се считала като прѣдназначена срѣда да даде ученицитѣ на очаквания Месия, се унищожила по-рано, отколкото се очаквало, още повече, че Христосъ не взе ученици отъ тая срѣда, а взе прости рибари, чужди на знанието и мѣдростта и отъ тѣхъ, чрѣзъ Духа Светаго, създаде първенци по светостъ.

Въпрѣки това, понеже условията на живота

се мѣняватъ и понеже настроението на духоветѣ отъ една епоха и друга не е едно и сѣщо, то днесъ, когато материализмътъ на западъ взе върхъ поради много нови хипотези за обяснението на мировитѣ факти, Индия наново изпрати своя духовенъ факелъ. Сега тя го изпрати съ ново име — Теософия — и не вече подъ една прикрита форма, както е било въ древно врѣме, а по единъ откритъ начинъ въ оная частъ, която нѣма да наврѣди профанитѣ. Чрѣзъ европейци, обучени въ ясновидството по особни методи, индийскитѣ мѣдреди позволиха да се публикуватъ наблюденията и да се каже открито на свѣта, каква е човѣшката природа, естеството на духовния миръ, задачата на живота, силитѣ, що дѣйствуватъ, дори и методитѣ, които могатъ да слѣдватъ тия, които искатъ да знаятъ невидимото, ако сѣ наврѣли за това нѣщо. Това изявление, споредъ теософитѣ, било помощъ за одухотворението на падналия въ материализмъ днешенъ свѣтъ.

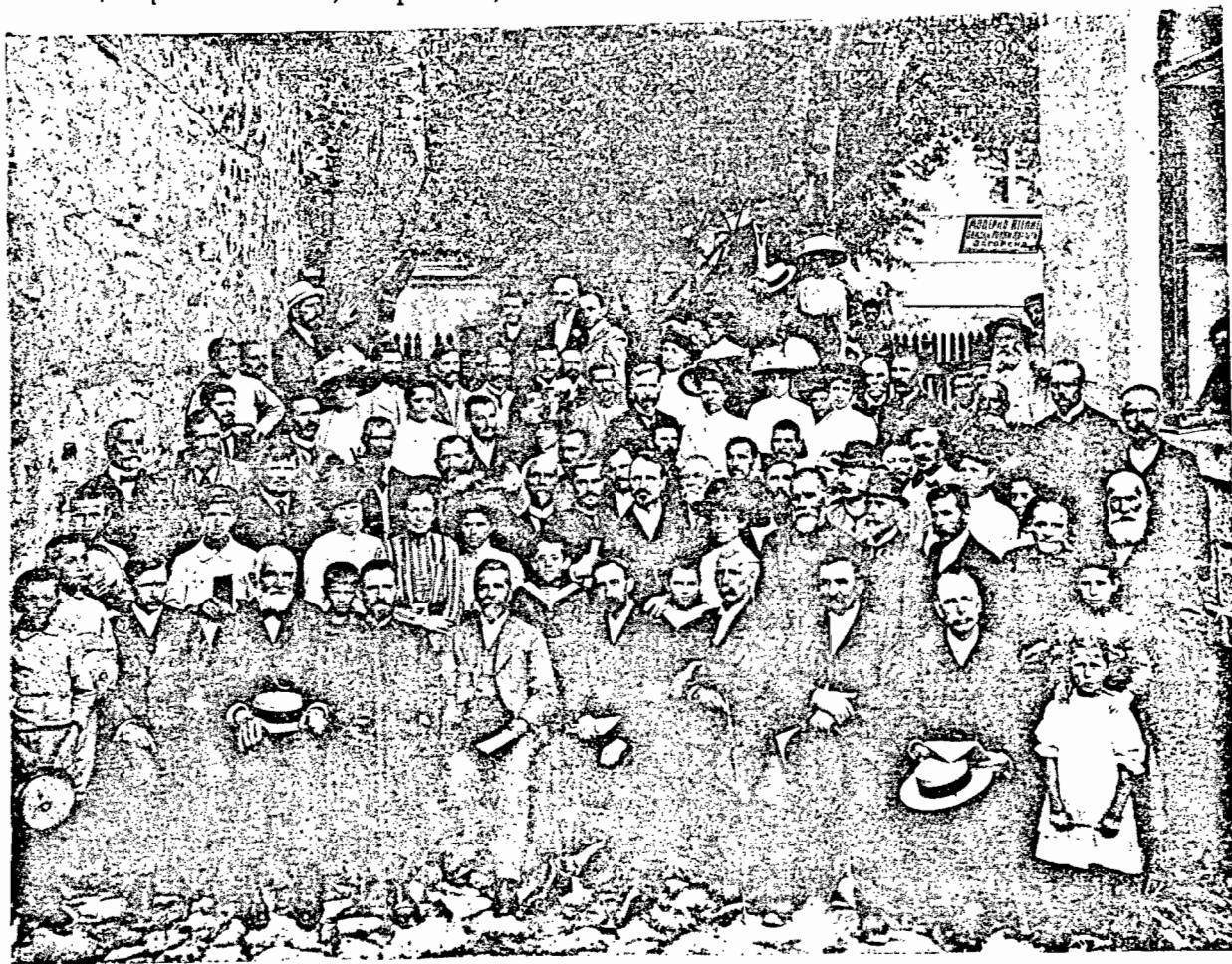
И така, какво казва по въпроса за безсмъртието източната мѣдростъ, источната психология, Брахмавидията, или Теософията? И това духовнание срѣща ли се въ Евангелието подъ общи очертания, независимо отъ многобройнитѣ точки на различие по много въпроси?

Нека отбѣлѣжимъ отъ самото начало това, че човѣкътъ въ своята душевна сложностъ, е същество, което, като се движи по пътя на вътрѣшния си животъ, може да отпва по двѣ посоки: 1) Духовна посока, въ която човѣкъ може да бѣде подпомаганъ съвършено успѣшно и безопасно чрѣзъ благодатната сила на евангелското слово въ името на Христа и 2) Психическа посока, въ която човѣкъ може да пробуди вътрѣшно проглеждане въ духовния миръ, да стане отивачивъ на невидимитѣ влияния, добри и зли. Теософията казва: „Стани духовенъ съ всичката сила на сърдцето си и потърси въ медитацията невидимото съ всичката сила на ума си“. Но, защото първото е животъ на духа, свързанъ съ всѣкичастни борби противъ чувственото, малцина сѣ ония, които слѣдватъ този „тѣсеевъ пѣтъ къмъ живота“; а понеже второто е една методична практика, която засилва само психическата сила на човѣка, то опасността по пътя на духовопознанието е очевидна. Ако не успѣешъ да станешъ високо духовенъ, а развиешъ ясновидството си, то ти вече си нагазилъ „дяволския пѣтъ“, защото твоята сила е уголѣмена, чуждитѣ тайни не ти избѣгватъ, имашъ психическа сила да вършишъ „чудеса“, а нѣмашъ благодать въ сърдцето си. Ето защо християнството не учи за тайнитѣ сили на природата, а поставя И. Христа като „новъ и живъ пѣтъ“, къмъ вѣчния животъ; ето защо любовта се поставя по-високо отъ всѣко знание и ето защо съобразуването съ Христа е посоката и живота на истинския неговъ ученикъ. Тукъ нѣма психизмъ, както въ Будизма, а има и се търси „мирътъ Божи, който прѣвъзхожда всѣко знание“. Въ Индия е обратното: тамъ ще срѣщнете много психици, дори и такива, които на улицата праватъ „чудеса“, а духовностъ отъ съмнително естество. Такива сѣ, напримѣръ, факиритѣ. Трѣба, обаче, да се разбере, че характерътъ на индийскитѣ чудеса е отъ други типъ, така да се каже, има научна психична основа, а не както може да се помисли, че съвпада съ чудесата на християнскитѣ апостоли, или ония на И. Христа.

Чудесата на послѣдния сж отъ духовна, небесна, а не психическа сила.

Школата въ Индия, отъ която идатъ ученията на теософията, се нарича „Йога“. Тая дума има равносилно значение съ християнския терминъ „примирение съ Бога“. Учителитѣ на тая школа говорятъ, че както тѣ, така и тѣхнитѣ ученици слѣдватъ такава метода на ясновидство, която обема въ себе напълно двѣтѣ точки, т. е. че тѣ сж напълно духовни и напълно психични, другояче, стигнати сж и се стигатъ ония точки, на които човѣкъ може да се счита оздравенъ, тъй като, споредъ тѣхъ, еволюцията на духа нѣма ограничение. Но тъй като първото нѣщо, което християнинътъ ще противопостави, е Христосъ, то тази

стигнати, който внимава на евангелското учение, въпросътъ остава откритъ... И той ще си остане откритъ даже и за материалиста, чиято вѣра се пробуди чрѣзъ теософията, щомъ пожелае да сравни едното съ другото учение не въз основа на чуждитѣ наблюдения и опити, а въз основа на личното проумѣвание. Този въпросъ ще бѣде непонятенъ за нехристиянскитѣ народи, въ които, както и у насъ, прониква теософията; тѣ нѣма да иматъ противорѣчията, защото нѣматъ Христа. Ако и да сж се възвърнали много невѣрващи интеллигентни хора къмъ вѣрата, като сж срѣщали на пътя си теософията, се пакъ тя не играе въ Европа онази роля и нѣма онаа силно влияние, каквото има въ Индия и на ос. Цейлонъ; даже въ

IV-то лѣтно училище на евангелскитѣ работници, държано въ Варна отъ 20 до 30 юли т. г.

школа учи за него по-другояче, като казва, че не било важно да се приеме земния изразъ на Христа, а е важно да се знае, че „Логосътъ“, „Словото“ (Проявениятъ Богъ въ слънчевия миръ изъ непроявения всемирень Богъ-Отецъ) духовно съществува, и че той е въ зачатѣкъ въ всѣка човѣшка душа. Слѣдователно, щомъ го познава човѣкъ така живѣе духовно въ него и го търси вътрѣ въ себе чрѣзъ ясновидство, за да стане по съзнание едно: чрѣзъ Бога въ себе, съ Бога извънъ себе, той е сигуренъ въ пътя си. Колко е вѣрно това, може да го каже само онзи, който е прѣживѣлъ това вътрѣшно състояние, но за хри-

стианска нейното влияние днесъ е сравнително по-голъмо отъ Европа и Америка. Това се обяснява лесно: тамъ почвата е езическа и теософията само засилва вѣрата, а не внася нѣкакъвъ прѣвратъ въ понятията, както християнството при своето проявяване. Нѣщо повече: мисионеритѣ въ Индия вече говорятъ, че най-сериозна прѣчка за пробиването на евангелското учение въ тая страна се явява теософията, която, ако и да говори научно по въпроса за безсмъртието, възстановява вѣрата и традициитѣ, гордостта и славата на старитѣ врѣмена на Индия. А и това за християнина е болно...

Изъ далечнитѣ страни.

Православнитѣ бошняци. Споредъ една телеграма отъ Виена, православното население въ Босна е подало просба до Императоръ Францъ Иосифа, за да се отдѣлятъ отъ Гръцката Патриаршия въ Цариградъ.

Холерата и поститѣ. Поради върлуващата холера въ Цариградъ къмъ 1-и Августъ около началото на Богородичния двѣседмиченъ постъ, Гръцкиятъ Патриархъ отправилъ послание до всичкитѣ църкви въ града, съ което ги освобождава отъ пазене богородичнитѣ пости.

Методистска Конференция въ Римъ. На 2/15 Септември по случай Петдесетгодишния юбилей отъ освобождението на Римъ и освобождението на Италия, въ вѣчния градъ ще се отвори Централната Методистска Конференция, на която ще присѣствуватъ мнозина видни делегати отъ всичкитѣ Методистки Конференции въ Европа. Надзирателтъ на мисията Д-ръ Каунтъ замина. Конференцията ще се прѣдседателствува отъ Епископъ Уилямъ Бъртъ, и ще се отвори съ посрѣщателно събрание въ петъкъ на 2-и Септември вечерта. На утрото въ сѣбота изпълнението на програмата ще почне съ отслужване Господнята Вечеря. Нѣкои отъ прѣдметитѣ поставени за разискване сж слѣднитѣ: „Методизмътъ — неговото минало и настояще“; „Методизмътъ — мисията му въ Европа“; „Финансиалнитѣ задачи на работата ни въ Европа“; рапорти изъ разни страни: България, Финландия, Русия, Австро-Унгария и др. Въ Недѣля на 4-и Септ. заранъта ще проповѣдва Епископъ Бъртъ и подиръ това ще се държатъ рѣчи върху недѣлното училище. Прѣзъ послѣдващата седмица освѣтът утрениитѣ молитвени събрания видни говорители ще разискатъ прѣдметитѣ: „Особенитѣ задачи въ Римо-Католическитѣ страни“; „Особенитѣ задачи въ православнитѣ страни“; „Модернитѣ социални задачи и връзката имъ съ нашата работа“; „Европейскитѣ Епископски Надзоръ въ миналото и въ настоящето“; „Образователното дѣло, настоящето и бѣдащето му“; „Миряни-работници и свършеното въздържане“; „Недѣлното Училище и Младежкитѣ Хр. Дружества“; „Методистското Братство и работата му между мъжете“; „Прощална служба и посѣщаване паметницитѣ и изложбата въ Римъ.“

Отворени врата въ Персия. Има чудесни врата отворени за Евангелието въ Персийското село Даулатабадъ два дни на разстояние отъ Хамаданъ. Нѣколко мюсюлмани събрали повече отъ 18,000 лева, за да отворятъ себесииздържко училище съ християнски учители. Пълна свобода е дадена да се прѣподава Библията и особни старания сж положени да се поставятъ християнскитѣ учения въ програмата. Нѣкон измежду първенцитѣ въ града сж горещи привърженици на това движение. Единъ отъ тѣзи послѣднитѣ е виденъ членъ между мюсюлманскитѣ религиозни учители. Основателитѣ на училището се готвятъ да издигнатъ едно модерно училищно здание — нѣщо за което нѣкои отъ тѣхъ сж готови да продадатъ части отъ собствената си земя само за да издигнатъ *най-добѣлото училище* въ Персия.

Даулатабадъ е центръ на много близки села, достъпни за мисионерска дѣйность. Народътъ се вижда да е не само разположенъ, но и твърдѣ жаденъ да възприема евангелскитѣ истини. По мнѣнието на мисионера въ Даулатабадъ, една велика работа прѣдстои да се отвори въ близкото бѣдаще.

Три пѣти на заточение и десетъ пѣти въ затворъ за вѣрата си е билъ рускиятъ баптистскъ пастиръ

Павловъ отъ Одеса. Когато билъ заточенъ отъ Тафлисъ въ Оренбургъ между Уралскитѣ планини безъ да бѣде съденъ, хилядо души го придружили надалечъ отъ града, когато, окованъ въ вериги, той вървѣлъ между тѣзи, що го конвоирали. Не слѣдъ много цѣли сѣмейства послѣдвали пастира си въ мѣстото на заточението. Като заточеникъ, той основалъ въ Оренбургъ една църква отъ 150 обрѣнати прѣстѣпници. Слѣдъ завръщането си въ Тифлисъ пастиръ Павловъ билъ подвѣргнатъ на свирѣпи гонения, до толкозъ што се принудилъ да избѣгне въ Романия, дѣто изживилъ шестъ години въ евангелизаторска работа.

Позивъ за Еврейска мобилизация. Д-ръ Максъ Нардау, виденъ еврейски списателъ, въ една своя рѣчь изказана изпослѣдъкъ въ Парижъ прѣдъ едно многолюдно събрание, между другото казалъ слѣдното: „Както нѣкога, религията вече нѣма за насъ нѣкогашната си съединителна сила. Сега циментътъ за насъ е организация на модерни начала и нѣщото, което трѣба да ни свързва е вѣрата въ вѣчното еврейско бѣдаще. Еднажъ съединени и организирани, ние можемъ да носимъ съ себе си отечеството си дори въ своитѣ скитания. Додѣто прицѣлната ни точка въ Палестина се постигне, домътъ и отечеството на еврейна ще бѣде между другитѣ евреи. Съединеното еврейство ще бѣди винаги почитано. Като мощна сила съ истинско влияние, ционизмътъ обѣщава да слѣе въ едно слабитѣ индивиди и да образува отъ тѣхъ една мощна единица. Прочее, циониски съюзи напрѣдъ къмъ фронта! Отъ тѣхъ ще се образуватъ малки циони, а отъ тѣзи послѣдни ще се състави великиятъ ционъ, къмъ който сме тръгнали, и до който сигурно ще стигнемъ.“

Евангелизаторска работа въ Испания. Мадридскиятъ вѣстникъ „El Cristiano“ говори за многолюдни евангелски събрания въ провинцията Естрамадура, Испания. Овиедо и Арналесъ, бивши незуити, но сега обрѣнати въ евангелско християнство, сж проповѣдницитѣ въ тѣзи събрания. Въ градъ Бададжосъ по вдѣхновение на католическото духовенство, гражданскитѣ власти не допуснали да се държатъ събрания въ града. Това дало поводъ за голѣми вълнения между народа, които Евангелиститѣ, бивши незуити, утишили, като извели събраното множество вънъ отъ градскитѣ стѣни и държали събрания на отворено. При свѣршъка на службата, многолюдното събрание продължавало до вика „Да живѣй“ за Христа и евангелието Му. Заедно съ това народътъ изискалъ да се основе въ града имъ християнска мисия, като противовѣсъ на фанатизма и за духовното прѣобразуване на младежъта. Въ градъ Минажадасъ, за кждѣто евангелиститѣ заминали, се състояло едно величествено събрание. Повече отъ хилядо души напълнили модерния театъръ и слѣдвали да поглъщатъ думитѣ на говорителитѣ съ дълбокъ интересъ. Въ Тружило, родното мѣсто на Пизаро, завоевателтъ на Перу, въ главния театъръ се държало едно многолюдно събрание измежду най-виднитѣ жители на града. Въ Плазенция, градъ прѣпълненъ съ манастири и църкви и почерпилъ отъ калугери, за голѣма изненада и очудване на клерикалната партия, евангелиститѣ проповѣдвали на едно множество отъ 2000 души, събрани въ Ришския театъръ. Испанскитѣ евангелски християни сж обрадовани отъ тѣзи насърчителни извѣстия и върватъ, че това сж първитѣ лѣчи на зазорѣването въ Испания.

Д-ръ Грифитъ Джонъ, като държатъ рѣчь прѣдъ китайскитѣ християни по случай неговия юбилей, завър-

шилъ съ тѣзи думи: „Сега ще зема ролята на пророкъ. Слѣдъ петдесетъ години отъ сега не ще да има идоли въ Китай. Петдесетъ години и не ще има ни Будиски, ни Таонски свещеници. Слѣдъ петдесетъ години, или да кажа ли сто години — не вѣрвамъ, че ще се намѣрятъ въ Китай чужденци пастири и проповѣдници. Защо? Защото китайската християнска църква ще си има свои пастири и то въ голѣми числа, така че цѣлиятъ Китай ще се промѣни. Ние по-старитѣ братия не ще видимъ тази гледка приживѣ, но ще я наблюдаваме отъ небето, ала малкитѣ тѣзи събрани тукъ тази вечеръ, — тѣ ще я видятъ и ще зематъ участие въ нея“.

Какво се върши въ Сибирскитѣ тъмници.

Адамъ Подинъ, евангелски работникъ между хилядитѣ затворници въ рускитѣ тъмници, пише: „Вчера бѣхъ на работа въ тъмницата на гр. Тюменъ който е една отъ голѣмитѣ врати къмъ Сибирия. Стотини хиляди криминални прѣстѣпници сж прѣминали прѣзъ тѣзи ужасни затвори. Единъ очевидецъ, който ме придружаваше въ тъмницата, каза: „Тѣзи подове сж напоени съ слъзитѣ на шундисти, мъже и жени, захвърлени въ тѣзи мрачни зандани. Тукъ тѣ сж се молили за Царя, за своитѣ ближни, стоящи въ духовенъ мракъ, и за своитѣ сѣдци, които отъ невѣжество ги бѣха неправедно осѣдили. Сега тукъ се намиратъ 447 затворници, между които мнозина сж убийци. Единъ денъ държахъ повече отъ тридесетъ събрания въ разнитѣ затворнически стаи. Отъ послѣдното си писмо насамъ азъ съмъ проповѣдвалъ евангелието на 5000 злощастници и съмъ раздалъ 3200 екз. отъ Новия Завѣтъ и частитѣ му. Въ Пермъ азъ говорихъ на 180 души нѣкои отъ които бѣха осѣдени на тежка, каторжна работа по на десетъ, двадесетъ или повече години. Тѣ ще бждатъ заточени къмъ Амуръ, за да строятъ желѣзни пѣтица съ хиляди версти на вжтрѣ въ горитѣ и мочурливитѣ мѣста. Зехъ два текста Псал. 111:5 и 2 Тим. 2:8 и казахъ: „Помнете Господа Исуса Христа всѣки часъ, при всички обстоятелства, и най-вече при смъртния часъ!“ Книгитѣ ми се изчерпаха, но пакъ се намѣриха доволно, за да дамъ всѣкому по една. Това бѣше сжизинска погребална служба, но колко много блажена!“

Методистката мисия въ Родезия е прѣкупила ферми (чифлици) отъ по 1500 до 10000 декара земя, за да служатъ като срѣдоточия на християнска цивилизаторска работа между чернитѣ диваци. До сега 60,000 декара били откупени за тази цѣль, и прѣдполага се, че въ разстояние на нѣколко години земаща ще се удвои. Методист-

ската конференция между туземцитѣ Матабили, била организирана въ 1901 год. съ 246 души членове; днесъ има 4802 члена, 128 туземци учители и еванг. работници, 5948 ученици въ недѣлнитѣ училища и 4854 ученици въ всѣкидневнитѣ училища. Прѣзъ миналата година тѣзи нови християни събрали 41565 лева за мисийска работа. Освѣтъ това тѣ сами сж си изградили своитѣ църкви, училища и пастирски домове безъ никаква помощъ отвънъ. Сега има 91 църковни здания и 49 пастирски дома оуѣнени на 370,000 лева, а цѣлата стойностъ на чифлишкитѣ здания, печатницата, болницата и другитѣ имоти достига до сумата 665,800 лева. Единъ американецъ-агрономъ обучава народа, какъ да обработватъ земята, а трима други американци управляватъ 26 туземни станции и ръководятъ работата на единъ чифликъ отъ 6000 декара. Единъ американецъ-лѣкарь работи неуморно, за да снабди всѣка една отъ тѣзи станции съ по единъ диспансеръ.

Протестанскитѣ църкви въ Франция поради раздѣленіе на църквата отъ държавата се стараятъ да стѣпятъ на самостоятелна финансова нога. Съюзътъ на реформираниѣ църкви има единъ бюджетъ отъ 1,358,912 лева, а тѣй нареченитѣ свободни евангелски църкви събрали само 96,691 лева. Възнагражденията на пастиритѣ сега били по-голѣми, отколкото прѣди раздѣленіето, но повече отъ това: сега били изработени планове, за да се даватъ пенсии на прѣстарѣлитѣ проповѣдници, а сжщо и подаръци на онѣзи съ многочислени сѣмейства.

Прави силно впечатление, че евангелскитѣ църкви между католишкитѣ, ако и сравнително малочислени, пакъ тѣ сж били и слѣдватъ да сж солъта на народа. По възпитание, по човѣколюбие, по индустрия, по напѣдничавостъ малкитѣ евангелски общества въ Франция, Италия, Испания и Австрия се отличаватъ грамадно отъ другитѣ. Тѣй за примѣръ въ единъ анти-алкоголиченъ сюзъ образуванъ напослѣдъкъ въ Испания въ директората, сж били избрани 27 евангелисти, ако и да между многото милиона испанци има само нѣколко хиляди евангелисти.

„Когато пристигнала новината за раздѣленіето на Църквата отъ Държавата въ Португалия“, казва „El Cristiano“ отъ Мадридъ, „на всѣкъждъ въ провинциитѣ се устроили юбилейни тържества. Многочислени поздравителни телеграми пристигнали до правителството отъ всичкитѣ страни на свѣта“. Младото поколѣние поне ще доживѣе да види сжщото нѣщо и въ наша България. Новитѣ идеи си бърже пробиватъ пътъ. . .

Вжтрѣшенъ отдѣлъ.

Настоящиятъ брой за Августъ и Септември излиза въ двоенъ размѣръ отъ 32 страници.

Съобщение отъ Епископъ Бъртъ. На 13/26 Септември отъ Броменъ Епископътъ ще отплува за Нью-Йоркъ Америка. За тази именно причина той иска всички смѣтки, програми за проповѣднически курсове и свѣдѣния за Централната Конференция да му се изпратятъ въ Римъ на тази Конференция.

Завръщането на Г-нъ Острандръ. Завърна се заедно съ сѣмейството си отъ едногодишната си почивка въ Америка директорътъ на Американската Мжжка гимназия въ Самоковъ, Г-нъ Л. Ф. Острандръ. Учимъ се, че прѣзъ своето прѣбывание въ отечеството си, той е

положилъ голѣми усилия, за да се запознае съ най-осъвършенствуванитѣ методи за обучение и възпитаване на младежъта. Радваме се, че съ тази подготовка Г-нъ Острандръ ще може да стори много нѣщо за всестранното подобрене на заведението. Поздравяваме го съ „Добър дошелъ“ и му пожелаваме една успѣшна учебна година.

Нови мисионери за юж. България и Македония. Слѣдъ комахай, четиридесетъ годишна работа, нѣкои отъ мисионеритѣ се чувствуватъ значително изнурени и остарѣли, така че за нарастналата работа уѣща се голѣма нужда отъ попълване контингента съ нови работни сили както въ евангелизаторския и книжовенъ отдѣлъ, тѣй и въ училищата. За тази цѣль прѣзъ Октомври се очаква да пристигне въ Самоковъ заедно съ съпругата си Г-нъ

Маркъмъ. Сѣ около това врѣме ще дойдатъ и двѣ госпожици, отъ които Г-ца Дѣглавъ за учителка въ Сам. Амер. Дѣвическо училище, а Г-ца Дѣвистъ въ Амер. Дѣв. училище, Битоля. Другиятъ мисионеръ Г-нъ Удрѣфъ съ сѣмейството си ще пристигне прѣзъ 1912 г. Искаме да върваме, че тѣзи мисионери като посвещаватъ себе си на мисионерското поприще, ще дойдатъ помежду ни твърдо рѣшени да *успаятъ добръ български езикъ* Безъ това, полезността имъ ще бѣде малка, и тѣ постоянно ще бѣдатъ изложени на сираведлива критика и негодувание.

Размѣстяне на проповѣдници въ България и Македония. Наскоро слѣдъ лѣтното училище въ Варна, новоназначениятъ Окръженъ Надзирателъ Пастиръ Цвѣтанъ Цвѣтановъ замина за мѣстоназначението си въ Русе, а прѣдшественикътъ му, Пастиръ Павелъ Тодоровъ се настани заедно съ сѣмейството си въ Плѣвенъ. Въ Македония сж станали слѣднитѣ размѣстения: Пастиръ Иванъ Д. Стефановъ се прѣмѣства въ Мехомия; пастиръ Кост. Ив. Граченовъ ще посѣщава селата Елешница и Якоруда; проповѣдникъ Батевъ отъ Джумая отива въ Муртино, Струмишко; а проповѣдникъ Ил. К. Кютюкчиевъ напуска Струмица и се настанилъ за проповѣдникъ въ Драма. Има дума многонадежниятъ проповѣдникъ въ Дойранъ г. П. Темковъ да се прѣмѣсти за такъвъ въ Струмица. Жално е, дѣто голѣмата и нѣкога много жива и дѣятелна църква въ Банско остава за сега празна безъ постояненъ пастиръ. Поради изселване на мнозина отъ членовитѣ ѝ въ България финансовитѣ срѣдства на църквата сж значително намалѣли.

Всеславянски Евангелски конгресъ въ Прага. Както въ всѣко културно дѣло, тѣй и въ религията нашитѣ славянски братия, чехитѣ, стоятъ на чело. Знае се, че въ отечеството на първия славянски реформаторъ Иона Хуса, Евангелското дѣло за послѣднитѣ нѣколко десетки години, въпрѣки притѣсненията на властитѣ, вървѣло съ бързи крачки напредъ. По инициативата на чехскитѣ евангелисти на 24, 25 и 26 Августъ въ Прага заседавалъ Всеславянскиятъ Евангелски конгресъ съ делегати — евангелисти отъ всичкитѣ славянски страни. За програмата и прѣматъ цѣль на конгреса, ние нищо не знаемъ. За това ще оповѣстимъ по-сетнѣ. Въ България трима отъ пастиритѣ сж приели покана, но само двама — Пастори Д. Н. Фурнаджиевъ отъ Пловдивъ и Ив. Цаковъ отъ Станимака, както и г. Ст. Ватралски отъ София сж отишли. Радваме се не само за дѣто тѣ ще занесатъ нашитѣ братски и духовни поздравии, но най-вече за дѣто чрѣзъ конгреса връзкитѣ и сношенията между насъ българитѣ-евангелисти и славянитѣ-евангелисти въ другитѣ страни сега ще се зародятъ и значително заякчатъ. Това, несъмнѣно, ще има голѣмо значение за напредъка на царството Божие между славянскитѣ народи.

Прощалната проповѣдъ на пастиръ М. Н. Поповъ. Въ св. недѣля — 14 Августъ при една прѣпълнена църква досегашниятъ пастиръ на първата Б-л. Евангелска Църква въ София Г-нъ М. Н. Поповъ държалъ своята прощална проповѣдъ. Съ статистични данни той изложилъ на кратко постигнатитѣ резултати прѣзъ 19-годишното му пастируване и въ заключение отпразнилъ нѣколко умѣстни съвети къмъ църквата. Като напуска Софийската Еванг. църква Г-нъ Поповъ сторилъ намѣрение да иждиви една година въ проповѣднически обиколки. Той е опитенъ пастиръ и много добъръ проповѣдникъ, та прѣдъ него навсѣкѣждъ ще се отварятъ широки врата за полезность. Молитствуваме му плодovitа дѣйность въ новата работа.

Изборъ за новъ пастиръ на Софийската Еванг. Църква. На 23 Августъ вечерта членовитѣ на тази църква бѣха поканени на заседание, въ което чрѣзъ тайно гла-

суване се произведе окончателенъ изборъ на новъ пастиръ. Отъ досггвѣренъ източникъ се научаваме че голѣмото мнозинство вече се е установило върху единъ кандидатъ, на когото ще се даде единодушна покана. Дано Църквата при извършването на този толкозъ важенъ и сждбоносенъ актъ бѣде напълно подъ волителството на Св. Духъ.

За допълнение на горното ще кажемъ, че църковното заседание назначено за 28-и августъ вечерта, излѣзна повече отъ сполучливо. Отъ 56-тѣ души членове съставляващи църквата и съгласно устава имали правото на гласоподаватели, присѣдствували 34 души, отъ които 29 души дали гласовѣтъ си за пловдивския пастиръ Г-нъ Фурнаджиевъ, четирима дали гласовѣтъ си за друго лице, и единъ се въздържалъ отъ всѣко гласуване. Като се помни, че измежду членоветѣ има нѣкои болни, тѣломъ немощни, остарѣли и отсъстващи дадената на Г-нъ Фурнаджиевъ покана може да се счете малъ не единодушна. Ако избраниятъ кандидатъ се рѣши да дойде въ София, ние ще се сърадваме църквата за добрия ѝ изборъ, като сжщеврѣменно изказваме съчувствието си и съ Пловдивската църква, дѣто Г-нъ Фурнаджиевъ е прѣстоялъ около четири години.

Новъ проповѣдникъ. Слѣдъ завършването седмогодишния курсъ на Америк. Научно-Богословско училище въ Самоковъ и слѣдъ изслужване на войската си повинность Г-нъ Стоянъ Ивановъ замина за Америка, дѣто (въ Оберлинъ) той свърши миналата пролѣтъ богословската семинария и сега се заврѣща приготвенъ да стѣпи въ проповѣдническото поле. Прѣди нѣколко дена Г-нъ Ивановъ се вѣнчалъ съ Г-ца Невѣнка А. Казанджиева отъ Пловдивъ. Нашитѣ най-сърдечни благопожелания на младата двойка. Говори, се че Г-нъ С. Ивановъ ще бѣде назначенъ за проповѣдникъ въ Лѣджене, Чепинско, дѣто прѣживѣватъ мнозина отъ членоветѣ на Банската църква въ Разлогъ.

Нѣкои отъ рѣшенията на Лѣтното училище въ Варна. Покрай важнитѣ служби и многополезнитѣ сказки въ Лѣтното училище се зеха и слѣднитѣ рѣшения, за които се спомена въ уводната ни статия на настоящия брой: 1-во за въ бѣдаще Лѣтното Училище ще се счита като частъ отъ Бѣлг. Ев. Дружество, което ще зима инициатива за уреждането му и бюрото му ще се счита като комисия при дружеството; 2-ро за всичкитѣ проповѣдници отъ Сѣверна и Южна България и Македония образува се общо проповѣднишко Братство съ прѣдседателъ пастиръ М. Н. Поповъ, подпрѣседателъ пастиръ Цвѣтанъ Цвѣтановъ и касиеръ-секретаръ пастиръ Иванъ Ганчевъ отъ Шуменъ. 3-то за нуждитѣ на проповѣдниците образува се обща подвижна библиотека съ одборъ духовни книги на английски и български; и 4-то за умственото и духовно освѣжаване на евангелскитѣ работници, ще се положатъ усилия, за да се издѣйствува, щото по единъ или двама отъ двѣтѣ мисли да посѣщаватъ лѣтнитѣ конференции въ Англия.

Апелътъ на православната група. Къмъ срѣдата на миналия Юни падна ни на рѣжа единъ екз. отъ „Апелъ къмъ съставляващитѣ православната църква“, подписанъ „отъ група скромни православни християни“. Съ рѣдко дързновение, но съ искреность и явно милѣне за народната църква, подписавшитѣ апела излагатъ твърдѣ печалната истина, че въ тази църква, а най-вече въ по-голѣмата частъ отъ духовенството се съгледва застрашителна липса на сжщински духовенъ животъ. Този рѣзъкъ по горестенъ вѣкъ на „групата скромни православни“ иде да ни увѣри, че духовно народътъ се разбужда. За това ние не можемъ да не се радваме. Сжщеврѣменно дължимъ да заявимъ, до колкото свѣдѣнията ни се простиратъ, че този апелъ ни-

то е написанъ, нито е инспириранъ отъ насъ, евангелистите. Това авторите сж готови да потвърдятъ.

Каква е протестантската нравственостъ? Въ прѣдпоследния си брой „Църковенъ Вѣстникъ“ като хроникера съ неприятели появилия се апелъ на православната група, свършва бѣлжикитъ си съ думитъ „протестантска нравственостъ“. Канимъ редактора на „Църковенъ Вѣстникъ“ да обясни, каква е протестантската нравственостъ, и ако споредъ горния упрѣкъ тя е фалшива, противоевангелска и слѣдователно опасна, питае защо Св. Синодъ изживява суми за напечатане на съчинения като *Лютардовата Апология* и последната премия на „Църк. Вѣстникъ“, „Християнството истина ли е“ отъ пасторъ Щудемундъ — съчинения, които излагатъ основнитъ учения и принципи на тази нравственостъ? Питае още, защо руската религиозна книжнина е прѣпълнена съ прѣводи отъ английски и нѣмски съ върху тази протестантска нравственостъ?

До кога думитъ ви ще противорѣчатъ на дѣлата ви?! . . .

Сждбата на Свещенишкия съюзъ. Слѣдъ формалното организиране на Свещенишкия Съюзъ въ началото на Юни, видѣхме пълния текстъ на съюзния уставъ, четохме го съ внимание и не забѣлжихме нито най-малкото отклонение отъ сбитата вѣнъ, отъ духа и буквата на ученията на православната църква. Напротивъ всичкитъ интеллигентни свещеници, съставляващи съюза се обявяватъ за вѣрни чада и служители, за горещи защитници на Църквата. При тази декларация на лоялностъ не оставаше друго освѣнъ да се оставеше съюза на миръ и свобода, за да покаже вѣрността и жизнеспособността си на дѣло. За голѣма жалостъ това не се допусна. Съ едно постановление печатено въ „Църковенъ Вѣстникъ“ Синодътъ публично денонсира Свещенишкия Съюзъ и заплашва членоветъ му съ прѣсѣдвания и дори низвержение. Тази строга, и споредъ насъ, неоправдана мѣрка е досжщъ подобна на сюспендирането на 27-я членъ, който въпрѣки всичкитъ молби на свещенството и до днесъ не е възстановенъ. Ни повече ни по-малко: съ тази крута мѣрка се търси ограничението свободата на мислещето и напредничаво свещенство. Какъ ще постигнатъ свещеницитъ, членове на Съюза, прѣдъ тѣзи заплашвания, ние не знаемъ, но въ едно сме увѣрени, че мирътъ на Църквата никога не ще се обезпечи по този начинъ, нито свободната човѣшка мисль ще може да се върже въ окови. . . . Близкото бъдеще ще ни донесе страшни изненади.

Нова брошура върху Кръщението. Прѣзъ това лѣто се напечати и пусна въ разпродажба отъ ръководителнитъ и работни сили въ Евангелско-Училищната Печатница въ Самоковъ брошурата „Кръщение: що ни учи Словото Божие“, състоеща се отъ 24 страници, напечатани ясно на хубава хартия. Тази брошура въ кратка, но сбита форма третира I. значението на Обреда Кръщение; II-ро кои сж лицата надъ които бива да се извърши Кръщението; III кой е начинътъ, по който трѣба да се извършва кръщението; и IV Отношението което кръстениятъ дѣца иматъ къмъ Църквата. Аргументацията на тази брошура както и многобройнитъ доводи отъ Словото Божие прѣдставляватъ нѣщо неопровержимо, силно и слѣдователно увѣкателно. Всѣкой, който иска да добие прави възгледи и добръ основано мнѣние върху този много важенъ прѣдметъ кръщението, нека прибѣрза да си набави тази брошура. При това нека всички проповѣдници, недѣлни учители и всички християни положатъ неуморни усилия за разпространението ѝ. Навѣрно, тя ще се разнася по сжити условия както и другитъ брошури, печатени въ Евангелско-Училищната Печатница въ Самоковъ.

Редакторъ: Ив. Я. Съчановъ.

Новото помѣщение на втората Евангелска Църква въ София. Точно прѣди двѣ години прѣбиващитъ въ София членове на нѣколкото Еванг. Мет. Църкви въ Сѣверна България се сгрупираха и образуваха тѣй наречената втора Евангелска Църква въ София. Поради липса на свое църковно помѣщение, до сега недѣлнитъ служби на тази църква сж се държали въ салона на „Безплатнитъ ученишки Трапезарии“. Това помѣщение за нѣколко причини бѣше неудобно и нежелателно. Благодарение, слѣдъ дълго търсене, ние сполучехме да намѣримъ единъ, наистина, по-малкъ, но много по удобенъ салонъ. Той се намира на ул. Искъръ подъ самитъ Мирови Сждилица между улицитъ „Тетевенска“ и „Хр. Ботевъ“ не далечъ отъ Новата Бана. Тѣзи дни се полагатъ трѣскави усилия за обзавеждането му и за приспособяването му да служи за двѣтъ богослужения на Св. Недѣля, за недѣлно училище и за молитвенитъ събрания въ четвъртъкъ вечеръ. Първата служба ще се държи на 11-и Септември. Търсятъ се молитвитъ на всичкитъ чада Божии върху работата, която ще се почне наскоро въ новия салонъ.

* * *

— Свѣтътъ има нужда отъ водители, чиято команда е: ела! а не иди!

— Великата сграда на човѣшкия напредѣкъ, трѣба да достигне подножието на Божия прѣстолъ. Богъ ни е далъ основитъ.

— Турете материалното прѣдъ краката си — науката въ главата си и Библията прилѣпете здраво до сърдцето си. Докато сърдцето тупти, краката ще смажатъ материалното, и умътъ ще се прѣпълни съ знание.

— Колкото духътъ е по-голѣмъ, а любовта по-малка; толкова и човѣкъ е по-близу до дявола, защото най-голѣмиятъ духъ безъ любовъ е дяволътъ.

— „Върви напредъ съ Бога“, — това е девизътъ на истинския човѣшки напредѣкъ.

— Когато свѣтътъ ви гони-бѣгайте!, а когато не ви гони-гонете го вие!

... Слѣдъ дъждъ очакваме слънце. Слѣдъ нещастие трѣба да очакваме шастие.

Чикаго, 15/V 1911 год.

Владимиръ.

Американското Дѣвическо Училище

въ гр. Самоковъ.

Ще гочне учебната 1911—1912 г. на 7/20 септември, съ курсъ общо образователенъ.

Програмата е равна на тази на гимназиитъ.

Приематъ се пансионерки.

Желащитъ да знаятъ повече да се отнесатъ до Директорката на заведението.

Американската Мжска гимназия

въ гр. Самоковъ.

Новата учебна година ще почне въ четвъртъкъ на 1-и септември. Желателно е всички учиници да пристигнатъ най-късно вечеръта на 31-и августъ.

7-годишниятъ курсъ е пълно гимназиаленъ. Английскиятъ езикъ задължителенъ, а френскиятъ факултативенъ.

За по-нататъшни свѣдѣния да се отнася до Директора,

Л. Ф. Острандръ.

Печатница „Денъ“ — София.